माननीय अर्थमन्त्री सुनिल कुमार यादवले प्रस्तुत गर्नु भएको

आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को राजस्व र व्ययको अनुमान

मधेश प्रदेश सरकार

अर्थ मन्त्रालय

जनकपुरधाम, नेपाल

२०८२

माननीय सभामुख महोदय,

१. यस गरिमामय प्रदेश सभा बैठकमा मधेश प्रदेश सरकारको अर्थ मन्त्रीको हैसियतले आगामी आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को बजेट प्रस्तुत गर्न पाउँदा आफूलाई गौरवान्वित ठानेको छु ।

२. नेपालको सार्वभौमसत्ता, स्वतन्त्रता, भौगोलिक अखण्डता, राष्ट्रिय स्वाभिमान र संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको स्थापना तथा उच्चतम आदर्शका लागि समय—समयमा भएको जनआन्दोलन, मधेश आन्दोलन, विविध पहिचान र अधिकारका महान् संघर्षहरूमा आफ्नो अमूल्य प्राण आहुति दिनु भएका सम्पूर्ण ज्ञात—अज्ञात वीर शहीदहरूप्रति म हृदयदेखि नै श्रद्धासुमन अर्पण गर्दछु। साथै, ती आन्दोलनहरूमा वीरता प्रदर्शन गरी घाइते तथा बेपत्ता हुनु भएका सपुतहरूप्रति पनि म उच्च सम्मान व्यक्त गर्दै गहिरो कृतज्ञता प्रकट गर्न चाहन्छु।

३. मधेश प्रदेश सरकारले मधेशी, आदिवासी, दलित, जनजाति, महिला, मुस्लिम, थारु, पिछडिएको वर्ग लगायत सम्पूर्ण सीमान्तकृत समुदायहरूले समानता र न्यायका लागि गरेका गौरवपूर्ण संघर्षहरूप्रति हार्दिक श्रद्धा र उच्च सम्मान प्रकट गर्दै संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र, समावेशिता, समानुपातिक प्रतिनिधित्व, मानव अधिकार तथा सामाजिक न्यायमा आधारित समतामूलक समाज निर्माणको महान् ध्येयमा अर्पित त्याग, संघर्ष र बलिदानलाई स्मरण गर्दै, वीर शहीदहरूले देखाएको सपना साकार पार्ने अटुट प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछु।

४. आत्मनिर्भर र समृद्ध मधेश निर्माणको लक्ष्यलाई साकार पार्न, देश र मधेश प्रदेशमा रहेका वर्तमान आर्थिक चुनौतीहरूको सामना गर्दै, कृषि क्षेत्रलाई मधेश प्रदेशको अर्थतन्त्रको मेरुदण्डको रूपमा सशक्त बनाउने दिशामा बजेट लक्षित गरिएको छ। यस सन्दर्भमा, उर्वर कृषि भूमिको उच्चतम उपयोग गर्दै, परम्परागत तथा निर्वाहमुखी खेती प्रणालीलाई क्रमशः व्यवसायिक कृषि प्रणालीमा रुपान्तरण गर्ने, उद्यमशीलता प्रवर्द्धन गर्ने, निजी तथा सार्वजनिक लगानी अभिवृद्धि गर्दै रोजगारी सिर्जना र उच्च आर्थिक वृद्धि हासिल गर्ने तर्फ बजेट केन्द्रित रहेको छ ।

५. संघीय सरकारबाट बेला बखतमा हुँदै आएको राजस्व र अनुदानमा कटौती, सीमित श्रोत साधनको उपलब्धताका बाबजुद विभिन्न समयमा भएका राजनीतिक परिवर्तन र जनताको संघर्ष र त्याग

स्वरुप प्राप्त संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन प्रणालीमा जनतासामु सरकारको उपस्थितिलाई सकारात्मक अनुभुति गराउनु चुनौतिको रुपमा रहेको छ ।

६. आगामी आर्थिक वर्षको बजेट युवालाई प्रदेशमै रोजगारी सिर्जनाका साथै आर्थिक गतिविधिमा संलग्न गराउने, तुलनात्मक लाभ बढी भएका उद्योगहरू प्रवर्द्धन गर्ने, उद्यमशीलता विकासमार्फत गरिबी न्यूनीकरण गर्ने तथा सार्वजनिक सम्पत्ति र स्रोतहरूको प्रभावकारी र परिणाममुखी उपयोगमा केन्द्रित गरिएको छ।

७. प्रदेशको आन्तरिक राजस्व लक्ष्य अनुरुप वृद्धि हुन नसकेको, अधिकांश वित्तीय श्रोत अनुदानमा निर्भर रहेको र प्रशासनिक खर्चको आकार बढ्दै गएको वर्तमान अवस्थामा, सीमित स्रोत-साधनको उपलब्धताका कारण जनताको माग र चाहना सम्बोधन गर्नु हाम्रो लागि ठूलो चुनौती रहेको छ।

८. प्रदेशको आन्तरिक आयको हिस्सा बढाउने र सार्वजनिक वित्तलाई सन्तुलनमा राख्ने चुनौतीको सन्दर्भमा, प्रदेश सरकारले अनुत्पादक क्षेत्रका फजुल खर्च नियन्त्रण गर्ने तथा अनुदानलगायत शीर्षकहरूलाई उत्पादनमुखी क्षेत्रमा परिचालन गर्ने नीति अपनाएको छ।

९. प्रदेश सरकारको विनियोजन दक्षता अभिवृद्धि गर्दै योजना तर्जुमा चरणहरूलाई व्यवस्थित बनाउँदै पुँजीगत खर्च बढाउनु सरकारका लागि चुनौती बनेको छ। यसलाई व्यवस्थित गर्न साना योजनाको माग र चाप कम गर्न स्पष्ट मापदण्ड तय गरि कार्यान्वयन गरिने छ।

१०. प्रदेश सरकारको उद्देश्य तथा लक्ष्य प्राप्तिको लागि सार्वजनिक प्रशासनलाई मितव्ययी, नतिजामुखी, सरल, पारदर्शी बनाई सुशासनको प्रत्याभुति दिलाई जनतासामु प्रदेश सरकारको सकरात्मक उपस्थितिको अनुभुति दिलाउन चुनौती रहेको छ ।

माननीय सभामुख महोदय,

अब म मधेश प्रदेशको विधमान आर्थिक अवस्था र चालु आर्थिक वर्षको बजेट कार्यान्वयनको अवस्था प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु।

११. आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा राज्यको प्रचलित भुक्तानीको कुल गार्हस्थ उत्पादन मध्ये मधेश प्रदेशको योगदान रु ८ खर्व ०४ अर्व १५ करोड ३० लाख रहेको छ, जुन कुल गार्हस्थ उत्पादनको १३.१६ प्रतिशत हुन आउछ ।

१२. प्रदेशको कुल गार्हस्थ उत्पादनमा सेवा क्षेत्रको योगदान सबभन्दा बढी ५२.६१ प्रतिशत रहेको छ तथा कृषि र उद्योग क्षेत्रको योगदान क्रमश ३६.७ र १०.७० प्रतिशत रहेको छ ।

१३. आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा मधेश प्रदेशको प्रतिव्यक्ति कुल गार्हस्थ उत्पादन ९३२ अमेरिकी डलर रहने अनुमान छ जुन गत आर्थिक वर्षको तुलनामा बढी रहेको छ ।

१४. आ.व. २०८१।८२ मा मधेश प्रदेशको आर्थिक वृद्विदर राष्ट्रिय औषत आर्थिक वृद्विदर ४.६१ प्रतिशतभन्दा तल ४.५ रहेको छ जुन आ.व ०८०/८१ भन्दा ०.७४ प्रतिशतले बढी हो ।

१५. मधेश प्रदेशमा विगत ७ वर्षको कुल बजेटको औषत ४३.५८ प्रतिशत चालु खर्च तथा ५६.४२ प्रतिशत पुँजिगत खर्चको लागि विनियोजन भएको देखिन्छ ।

१६. आ.व. २०८१।८२ मा मधेश प्रदेश सरकारको कुल खर्च रु ३२ अर्ब ११ करोड १६ लाख ३० हजार अर्थात कुल विनियोजनको ७३.१६ प्रतिशत हुने संशोधित अनुमान छ । कुल सरकारी खर्च मध्ये चालु खर्च रु १२ अर्ब ९ करोड ८ लाख ६२ हजार र पुँजिगत खर्च रु २० अर्ब २ करोड ७ लाख ६८ हजार खर्च हुने संशोधित अनुमान छ ।

१७. चालु आ.व २०८१।८२ मा कर राजस्व बाट रु १३ अर्ब ५२ करोड ९० लाख १ हजार, अनुदानबाट रु ११ अर्ब ३५ करोड ७० लाख अन्य राजस्वबाट रु १ अर्ब १७ करोड ४१ लाख ५१ हजार तथा विविध प्राप्ति बाट रु ८ करोड ४२ लाख ४२ हजार संकलन हुने अनुमान छ । त्यसैगरी आन्तरिक ऋण बाट रु २ अर्ब संकलन हुने अनुमान छ।

माननीय सभामुख महोदय,

अब म बजेट तथा कार्यक्रमहरुको सिद्धान्त, उद्देश्य, प्राथमिकता र प्रमुख नीतिहरुको बारेमा चर्चा गर्न गईरहेको छु।

१८. संघीय सरकारप्रतिको निर्भरता घटाउन कृषि, पर्यटन र कृषिमा आधारित उद्योगमा लगानी, कृषि आधुनिकीकरण, उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि, युवा उद्यमशीलता, नवप्रवर्तन र रोजगारी सिर्जना गर्दै मधेश प्रदेशको अर्थतन्त्रलाई आत्मनिर्भर, समृद्ध र सशक्त बनाउन उपलब्ध श्रोत साधनको अधिकतम उपयोगमा बजेट केन्द्रित हुनेछ ।

१९. बजेट तर्जुमा गर्दा स्वीकृत बजेट क्यालेण्डरको पूर्ण रुपमा पालना गरी आर्थिक वर्षको अन्त्यमा हुने पुँजीगत खर्चको चापलाई न्यूनीकरण गर्न कार्यान्वयन योग्य एवं उच्च प्रतिफल र लाभ हुने योजनाहरुको छनौट गरी कार्यान्वयन तालिका बमोजिम नै बजेट खर्च हुने व्यवस्था मिलाएको छु ।

२०. विकास निर्माणको प्रकृयामा उपलब्ध प्राकृतिक श्रोत साधनको दिगो एवं न्यायोचित उपयोग गर्दै प्राकृतिक श्रोत साधनको दोहनलाई न्यूनीकरण गर्दै जलवायु परिवर्तनले पारेका नकरात्मक असरहरुलाई न्यूनीकरण गर्न आगामी आर्थिक वर्षको बजेट निर्देशित छ ।

२१. लगानीमैत्री वातावरण सिर्जना गरी सार्वजनिक निजी साँझेदारी मार्फत विकास निर्माणका कार्यहरु सञ्चालन गर्न निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहित गरी प्रदेशमा नै रोजगारीको अवसरहरु सिर्जना गर्ने तर्फ बजेट उन्मुख छ ।

२२. सन्तुलित विकासको अवधारणालाई अत्मसात गर्दै समाजमा रहेका विभेद, असमानता र बञ्चितिकरणको अन्त्य गर्न प्रादेशिक श्रोत साधनको न्यायोचित वितरण गरी लगानी तथा विकासको प्रतिफल सम्पूर्ण जात, वर्ग समुदायलाई समान रुपले उपभोग गर्न पाउने वातावरणको सिर्जना गर्न बजेट लक्षित हुने छ ।

२३. दिगो विकासका लक्ष्यहरुलाई आन्तरिकीकरण र स्थानीयकरण गर्न प्रादेशिक तथा स्थानीय तहसँगको समन्वय र सहकार्यमा योजनाहरुको छनौट गरी कार्यन्वयनमा दिगो विकासका लक्षहरुलाई हासिल गरिने छ ।

२४. वित्तीय संघीयतालाई गतिशील बनाउन तथा कार्यक्षेत्रमा दोहोरोपना हुन नदिन तीनै तहको सरकारबीच समन्वय र सहकार्यलाई बढावा दिई बजेट प्रणालीमा क्रमिक सुधार गर्दै लगिने छ ।

२५. खाद्य सुरक्षासहित कृषि उत्पादनमा आत्मनिर्भरता प्राप्त गर्न कृषि यान्त्रिकीकरण, विद्युतीकरण तथा व्यावसायीकरण मार्फत उत्पादनशील क्षेत्रलाई प्रोत्साहन दिन सरल कर्जा, बीउ पूँजी, मल र बजार सुविधा प्रदान गर्दै कृषि सडक र पशुपन्छी नश्ल सुधारलाई बजेटको प्राथमिकतामा राखिएको छ ।

२६. स्वास्थ्य सेवा व्यवस्थित, गुणस्तरीय र सुदृढ बनाउन प्रादेशिक स्वस्थ्य संस्थाहरूको स्तरीकरण, पूर्वाधार स्तरोन्नति, दक्ष जनशक्ति र उपकरण व्यवस्थापनमा प्राथमिकता दिईएको छ ।

२७. आयोजना बैंकमा समावेश भएका उच्च प्रतिफल तथा उपलब्धि दिने पूर्वाधार विकासका ठूला आयोजनाहरुलाई छनौट गरि कार्यन्वयनमा जोड दिईएको छ ।

२८. रोजगारी सिर्जनाको आधारका रूपमा पर्यटन क्षेत्रको विकास गर्न तीनै तहका सरकारबीच समन्वय गर्दै पर्यटन पूर्वाधार निर्माणमा विशेष जोड दिइनेछ ।

२९. ऊर्जा संकट न्यूनीकरण तथा शहरीकरणका कारण घट्दो भू-जल स्तरलाई ध्यानमा राखी आगामी आर्थिक वर्षको बजेटले भूमिगत पानी पुनर्भरणलाई प्राथमिकतामा राखिएको छ ।

३०. मधेश प्रदेशमा वर्षेनी विपदको कारणले हुने गरेको जनधनको क्षती न्यूनीकरणका लागि तीनै तहका सरकारबीच प्रभावकारी समन्वय कायम गरी विपद जोखिम न्यूनीकरण एवं व्यवस्थापनका लागि बजेटमा प्रथमिकता दिएको छु ।

३१. सार्वजनिक प्रशासनलाई स्वच्छ, सक्षम र जनमुखी बनाइ विद्यमान कमी कमजोरीहरुलाई सुधार गर्न सरकारी संगठनको व्यवस्थापन समीक्षा गर्दै जनशक्ति विकासका कार्यहरुलाई प्रथमिकिकरण गरी सूचना प्रविधिको प्रयोगले सेवा सरल, मितव्ययी र सेवाग्राहीमैत्री बनाइ परिणामअनुसार सुधार गर्न बजेट केन्द्रित छ।

माननीय सभामुख महोदय

अब म नेपालको संविधानको धारा ६० मा व्यवस्था भए बमोजिम स्थानीय तहमा हुने वित्तीय हस्तान्तरण सम्बन्धी विवरण प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

३२. राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोगको सिफारिशका आधारमा स्थानीय तहको लागि वित्तीय समानिकरण अनुदानतर्फ रु.१ अर्ब १० करोड हस्तान्तरण गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

३३. शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी, शहिद परिवार लक्षित विशेष कार्यक्रमहरु लगायतका क्षेत्रहरुमा स्थानीय तहले खर्च गर्ने गरी विशेष अनुदान तर्फ रु. ३८ करोड १० लाख विनियोजन गरेको छु।

३४. प्रदेश समपुरक अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि २०७८ ले निर्धारण गरे बमोजिमका क्षेत्रहरुमा स्थानीय तहले योजना कार्यान्वयन गर्न समपुरक अनुदान तर्फ रु. ३८ करोड १० लाख विनियोजन गरेको छु ।

३५. स्थानीय तहहरुलाई सशर्त अनुदान तर्फ रु १ अर्ब २२ करोड ५ लाख विनियोजन गरेको छु ।

माननीय सभामुख महोदय

अब म आगामी आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को बजेटका मुख्य मुख्य क्षेत्रगत कार्यक्रम र विनियोजन प्रस्तुत गर्न चाहन्छु।

भुमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी

३६. कृषि प्रसार सेवाको पहुँच बढाउन "किसानको वारी स्वयंसेविकाको छहारी " सोचलाई सार्थक तुल्याउन प्रदेशका सबै वडाहरुमा महिला कृषि स्वयमंसेविका परिचालन कार्यक्रमको निरन्तरताको लागि आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छु ।

३७. कृषि उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धिका लागि सिंचित क्षेत्र विकास एवम् विस्तारका गर्न सिंचाई व्यवस्थापन प्रबर्द्धन सहयोगको लागि यथेष्ट रकमको व्यवस्था मिलाएको छु ।

३८. कृषि उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धिका लागि सिंचित क्षेत्र विकास एवम् विस्तारका गर्न सिंचाई व्यवस्थापन प्रबर्द्धन सहयोगको लागि यथेष्ट रकमको व्यवस्था मिलाएको छु ।

३९. भूमिगत सिंचाई क्षेत्र बिस्तार गरी कृषि उत्पादन तथा उत्पादकत्व बढाउन कृषि विद्युतीकरण कार्यक्रमलाई बहुवर्षिय आयोजनाको रुपमा निरन्तरता दिनको लागि रु. २६ करोड विनियोजन गरको छु ।

४०. "कृषिको मुख्य आधार, माटोको स्वास्थ्य सुधार" भन्ने अभियानलाई निरन्तरता दिँदै प्रदेश भित्रका माटोको उर्वरता सुधारको लागि आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छु ।

४१. "फिड द नेशन" अभियानलाई मुर्त रुप दिन तथा धान वालीको उत्पादन एवम् उत्पादकत्व बढाउन दुई धानवाली प्रवर्द्धन कार्यक्रमका लागि आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छु ।

४२. मूल्य श्रृंखलामा आधारित व्यवसायिक फलफूल प्रबर्द्धनका लागि आवश्यक विनियोजन गरेको छु ।

४३. कृषि यान्त्रिकरणको माध्यमबाट उत्पादकत्व वृद्धि गरि कृषि व्यवसायलाई दिगो, प्रतिस्पर्धी बनाउन कृषि यन्त्र उपकरण प्रबर्द्धन सहयोग कार्यक्रमा आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छु ।

४४. कृषिमा विषादिको प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्न र आधुनिक कृषि प्रविधिको अनुसरण बढाउन कृषक पाठशाला सञ्चालनको लागि आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छु ।

४५. व्यवसायिक एवम् दिगो कृषि तथा कृषि व्यवसायको विकासका लागि कृषि व्यवसायमा संग्लन रहेका र हुन चाहने कृषक, कृषि उद्यमी, कृषि प्राविधिक तथा कृषि मूल्य श्रृंखलामा आवद्ध अन्य सरोकारवालाहरुको क्षमता अभिबृद्धिका लागि आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छु ।

४६. हरवा चरवा, विपन्न, गरिव, भूमिहीन तथा सामाजिक रुपमा पिछडिएका साना कृषकहरु, एकल महिला लगायतका लक्षित वर्गहरुका परिवारको आय आर्जन तथा जिविकोपार्जनमा टेवा पुर्‍याउन स्वरोजगारमूलक विशेष कार्यक्रमको रकम विनियोजन गरेको छु ।

४७. पशुपन्छी तथा मत्स्यको स्वास्थ्य परीक्षण, रोग निदान, उपचार लगायत विशिष्टिकृत पशु चिकित्सा सेवा प्रदान गर्न आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छु ।

४८. पशुपालन व्यवसायमा चुनौतीको रुपमा रहेका प्रमुख रोगहरु नियन्त्रण गर्दै पशुजन्य उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धिका लागि पशुहरुमा पूर्ण खोप अभियान सहितको कार्यक्रमको लागि आवश्यक रकम विनियिजन गरेको छु ।

४९. पशुहरुमा कृत्रिम गर्भाधानको माध्यमबाट पशु नश्ल सुधार गर्न सामुदायिक कृत्रिम गर्भधारण कर्ताको लागि तालिम तथा लजिष्टिक सपोर्टको लागि आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छु ।

५०. मत्स्य उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गरी आय आर्जन र पोषण सुरक्षामा टेवा पुऱ्याउन पोखरी भित्र रेसवे प्रणालीमा मत्स्य पालन, नँया मत्स्य पोखरी निर्माण, मत्स्य उत्पादन बृद्धि कार्यक्रमहरुको लागि आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छु ।

५१. निर्यात प्रबर्द्धनका लागि मासु उत्पादन कार्यक्रममा आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छु ।

५२. मखान खेतीको विकास तथा बिस्तार गरी प्रशोधन, प्याकेजिङ्ग, लेबिलिङ्ग तथा ब्राण्डिङ्गका लागि आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छु ।

५३. रैथाने बाली(ओल, सोहिजन, कोदो) प्रवर्द्धन, संरक्षण, विकास र विस्तार गर्ने कार्यक्रमका लागि आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छु ।

५४. भुमि व्यवस्था कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय तर्फ रु २ अर्ब ८३ करोड विनियोजन गरेको छु।

वन तथा वातावरण

माननीय सभामुख महोदय,

५५. उपल्लो र तल्लो तटीय क्षेत्रको समन्वयमा "चुरे जोगाउ, मधेश बचाउ" अभियानलाई मूर्तरूप दिन जलचक्र सन्तुलनका लागि एकीकृत जलाधार कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

५६. सिमसार संरक्षण, पानी पुनर्भरण र शहरी जल व्यवस्थापनमार्फत सांस्कृतिक नदीनालाहरूको प्राकृतिक बहाव पुनर्स्थापना तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन गर्न जलाधार संरक्षण कार्यक्रमहरुका लागि पर्याप्त बजेट विनियोजन गरेको छु ।

५७. चुरे क्षेत्रको मरुभूमीकरण रोक्न नदीजन्य पदार्थको वातावरणमैत्री उत्खनन, प्रशोधन तथा निर्यातमार्फत आम्दानी वृद्धि गर्न सरोकारवालासँग नीति संवाद गर्न तथा वन्यजन्तु द्वन्द्व, बाढी, पहिरो तथा जलवायुजन्य विपद्का पीडितलाई तत्काल राहत र क्षतिपूर्ति उपलब्ध गराउन आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

५८. कार्बन सञ्चय प्रवर्द्धन गर्न खाली सार्वजनिक स्थान, सडक किनार, विद्यालय तथा अस्पताल क्षेत्रमा वृक्षारोपण गरी हरियाली विस्तार गर्न र हरित मधेश अभियानलाई मुर्त रुप दिन आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

५९. निजी नर्सरीहरुलाई बिरुवा उत्पादन तथा वितरणमा प्रोत्साहित गरी वृक्षारोपण अभियानलाई प्रभावकारी बनाउँदै एक व्यक्ति एक बिरुवा अभियानलाई निरन्तरता दिन आवश्यक प्रचार प्रसारलाई समेत यथेष्ट बजेट विनियोजन गरेको छु ।

६०. निजी, सार्वजनिक र राष्ट्रिय वनको दिगो व्यवस्थापन मार्फत रोजगारी सिर्जना गर्दै जैविक मलको प्रयोगमा आधारित वृक्षारोपण र नर्सरी प्रवर्द्धन कार्यक्रमको लागि बजेट विनियोजन गरेको छु ।

६१. समृद्धिका लागि वन कार्यक्रम मार्फत वनजन्य उद्यमशीलताको विकास गर्दै आय आर्जनका अवसरहरु सिर्जना गर्दै वन क्षेत्रबाट उल्लेखनीय रोजगारीका अवसरहरु सिर्जना गर्ने कार्यक्रमको लागि बजेट विनियोजन गरेको छु ।

६२. रैथाने तथा लोपन्मोख वनस्पतिको संरक्षण सम्वर्द्धन र प्रवर्द्धन गरी जैविक विविधतामा महत्वपूर्ण वन सिमसार लगायत अन्य हटस्पट क्षेत्रको व्यवस्थापन गरी रोजगारी सिर्जनाका लागि मधेश वनस्पति र प्राणी उद्यान निर्माणको लागि बजेट विनियोजन गरेको छु ।

६३. मानव तथा वन्यजन्तु सहअस्तितत्व सुनिश्चित गर्न जैविक मार्गको व्यवस्थापन र क्षती न्यूनीकरण गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

६४. वन तथा वातावरण मन्त्रालय तर्फ रु २ अर्ब ३७ करोड ५६ लाख ३८ हजार विनियोजन गरेको छु ।

श्रम तथा यातायात

माननीय सभामुख महोदय,

६५. रोजगारको सिलसिलामा विदेशमा ज्यान गुमाएका मधेश प्रदेशका श्रमिकहरुको मृत शरीर छिटो छरितो नेपाल ल्याउन संघीय सरकार तथा सरोकारवाला निकायहरसँग समन्वय गरि मृत शरीर नेपाल भित्रिएपछि विमानस्थलबाट मृत व्यक्तिको घर सम्म पुऱ्याउन निःशुल्क सेवा दिने गरी व्यवस्थापनको लागि बजेट विनियोजन गरेको छु ।

६६. मधेश प्रदेशका १३६ वटै स्थानीय तह सँग समन्वय गरी बाल श्रम मुक्त मधेश कार्यक्रम संचालन गरि बालबालिकाहरुको श्रममा हुने शोषणलाई न्यूनीकरण गर्नका लागि जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरुको संचालन गर्न आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छु।

६७. "हात हातमा सवारी, घर घरमा रोजगारी" भन्ने मुल नाराका साथ मुख्यमन्त्री स्वरोजगार कार्यक्रम संचालन गर्न आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छु।

६८. बैदेशिक रोजगारबाट फर्किएका युवाहरुलाई प्रदेशमा स्वरोजगारको अवसर प्रदान गर्नका लागि आर्थिक/वस्तुगत/प्रविधिक सहयोग सहितको स्वरोजगार कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । साथै बैदेशिक रोजगारबाट फर्किएका युवा जनशक्तिसंग भएका सीपलाई सदुपयोग गरी स्वदेशमै आय आर्जनको बाटो खुलाउन सीप विकास तालिम, प्रविधि सहयोग, अनुदानमा आधारित ऋण जस्ता कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ तथा प्रदेश भित्रका स्थानीय तहहरुवाट बैदेशिक रोजगारीमा जाने र फर्केका कामदारहरुको तथ्याङ्क संकलन तथा सोको डिजिटल व्यवस्थापन गरिने प्रबन्ध मिलाउनेछु ।

६९. प्रदेशमा रहेको जनसांख्यिक लाभान्स उपयोग गरी स्वदेश तथा विदेशमा समेत रोजगारीको अवसर प्राप्त गर्न सक्षम बनाउन, आबश्यक नीतिगत, कानुनी, संस्थागत व्यवस्था सहितको प्रशिक्षण कार्यक्रम संचालन गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु ।

७०. प्रदेश भित्रका वेरोजगार युवाहरुलाई रोजगार वा स्वरोजगारका अवसर प्रदान गर्नका लागि सि.एम. रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । बैदेशिक रोजगारी माथिको निर्भता न्यूनीकरण गर्नका लागि प्रदेश भित्रको युवाहरुकालागि आर्थिक/वस्तुगत/ प्राविधिक अनुदान सहितको स्टार्टअप सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन बजेट विनियोजन गरेको छु ।

७१. बैदेशिक रोजगारीमा जाने कामदारहरुलाई ठगिमा पर्नवाट संरक्षण गर्न सूचना/परामर्श सचेतनामूलक सेवा प्रदान गरिनेछ र विदेश जाने कामदारलाई माग अनुसारका सिप तालिमको व्यवस्था गरिनेछ । बैदेशिक रोजगारमा जाने एवं फर्केका कामदार र तिनका परिवारजनका लागि कल्याणकारी आर्थिक तथा वस्तुगत सहायता प्रदान गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु ।

७२. १३६ वटै स्थानीय तहहरुमा रहेका रोजगार सेवा केन्द्रहरुको क्षमता विकास गरी सघन सहकार्य निर्माण सम्बन्धी कार्यहरु गरिनेछ । प्रदेश भित्रका रोजगार क्षेत्रमा देखिएका मनो सामाजिक समस्याहरु न्यूनीकरण गर्न मनोपरामर्श सेवा कर्मिहरुको प्रवर्धन गरिनेछ तथा स्थानीय तहको माँगको अधारमा मन्त्रालय स्वयमको अगुवाइमा स्थानीय तहमा स्वयं सीप बिकास तालिमको संचालन र ब्यवस्थापन गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु ।

७३. प्रदेश भित्रका समग्र श्रम तथा रोजगार क्षेत्रलाई व्यवस्थित गर्नका लागि श्रम तथा रोजगार ऐन तर्जुमाको पहल गरिनेछ । विप्रषेणको उत्पादनमूलक प्रयोगका लागि वित्तीय साक्षरता, उद्यमशीलता प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्य गर्ने नीति लिनेछ र सीप बिकास तालिम लिएका बाट उत्पादित सामाग्रिहरुको बिक्री बितरणका लागी स्थानीय स्तर,प्रदेश स्तरमा कोशेलि घर संचालन, ब्यवस्थापन र प्रबर्द्धन गर्ने गरी प्रदेशमा आइरहेको विप्रेषणलाई आकर्षित हुनेगरी मधेश प्रदेश सुहाउदो साझा लगानीका क्षेत्रहरुको पहिचान गरिनेछ ।

७४. वैदेशिक रोजगारीवाट फिर्ता आएका व्यक्तिहरुलाई संगठित गर्दै सहकारी प्रवर्द्धन एवं आप्रवासी बजार प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्यहरु गरि बैदेशिक रोजगारी संग सम्बन्धित परियोजना तथा कार्यक्रमहरु अन्य पालिकाहरुमा थप गर्न प्रदेशबाट पहल गरिनुका साथै बजेट विनियोजन गरेको छु ।

७५. मधेशलाई बेरोजगार मुक्त प्रदेश वनाउन श्रम सम्बद्ध क्षेत्रहरुको राय सुझाव लिई प्रदेश सरकारलाई परामर्श उपलब्ध गराउन श्रम सल्लाहकार परिषदलाई सक्रिय वनाइनेछ ।प्रदेश स्तरीय सीप विकास तालिम केन्द्र निर्माण गरी लक्षित वर्गलाई तालिम प्रदान गर्ने कार्य अगाडी वढाउन बजेट विनियोजन गरेको छु ।

७६. श्रमिकहरुलाई आवासको सुविधा दिन थप चार जिल्लामा श्रमिक विश्राम गृह निर्माण गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु ।

७७. विद्युतीय सवारी साधन खरीद गरी प्रयोग गर्न प्रोत्साहन दिन विभिन्न स्थानमा ईलेक्ट्रिक भेईकल चार्जिङ्ग स्टेशन निर्माण गर्न वजेट विनियोजन गरेको छु ।

७८. मधेश प्रदेशमा रहेका यातायात कार्यालयहरुबाट हुने कार्यहरु तथा ट्राफिक नियम सम्बन्धी जानकारी गराउन स्थानीय तहहरु संग समन्वय गरिनेछ ।

७९. मधेश प्रदेश अन्तर्गत रहेका यातायात व्यवस्था कार्यालयहरुको कार्य सम्पादन ,सेवा प्रवाह हाइली डिजिटाईज टोकन सिस्टम, क्याश लेस, पेपर लेस, एस एम एस, एम एम एस, भ्वाईस मेसेज, भेईकल रेजिष्ट्रेशन सिष्टम लागु गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु ।

८०. सवारी साधन आयातका लागि मधेश प्रदेशको नाका हुदै आयात गर्दा विशेष सुविधा उपलब्ध गराउन पहल गरिने छ ।

८१. मधेश प्रदेश अन्तर्गत रहेका सबै यातायात व्यवस्था कार्यालयहरुमा सवारी चालक अनुमति पत्रमा हुने गरेको अनियमितता हुन नदिनको लागि अटोमेटिक ट्रायल सेन्टर जडान गर्नको लागि संघीय सरकारसँग समन्वय गरी स्थापनाको लागि प्रक्रिया अगाडि बढाईनेछ ।

८२. मधेश प्रदेश अन्तर्गत रहेका आठ वटै यातायात व्यवस्था कार्यालयहरुबाट संकलन हुने राजस्वमा लक्ष्य तोकी लक्ष्य भन्दा बढी राजस्व संकलन गर्ने कार्यालयलाई प्रोत्साहन उपलब्ध गराईने छ । यातायात क्षेत्रको संरचनागत तथा कार्य प्रणालीगत सुधार अन्तर्गत मधेश प्रदेशका सबै जिल्लाहरुमा नवीनत्तम प्रविधि जडित उपकरण सहित यातायात कार्यालयहरुको आफ्नो भवन निर्माण गरी संचालनमा ल्याईनेछ ।

८३. पूर्वपश्चिम राजमार्गका विभिन्न स्थानमा यात्रीहरुको लागि रिफ्रेश सेन्टर निर्माण कार्यको लागि मधेश प्रदेश सरकारले स्थानीय तहहरुसँग समन्वय गरी प्रक्रिया अगाडी बढाईनेछ र हुलाकी राजमार्गमा यात्रीहरुलाई मध्यनजर गर्दै सार्वजनिक यातायात संचालनका निमित्ति यातायात व्यवसायीहरु सँग समन्वय गरी प्रक्रिया अगाडि बढाईनेछ ।

८४. यस प्रदेशस्थित सबै यातायात व्यवस्था कार्यालयहरुमा सेवाग्राहीहरुलाई छिटोछरितो सेवा पुर्याउने उदेश्यले मधेश प्रदेश बाटै कार्ड प्रिन्ट हुने गरी प्रक्रिया अगाडी बढाउन बजेट विनियोजन गरेको छु ।

८५. सेवा सुविधा सम्पन्न सहितको यात्री प्रतिक्षालय निर्माण गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु ।

८६. श्रम तथा यातायात मन्त्रालय तर्फ तर्फ रु ५७ करोड १४ लाख ५० हजार विनियोजन गरेको छु।

उधोग,वाणिज्य तथा पर्यटन

माननीय सभामुख महोदय,

८७. मधेश प्रदेशको राजधानीलाई पर्यटन मैत्री तथा पर्यटकहरुलाई मिथिला संस्कृतिको मौलिकता अनुभुत हुनेगरी आवश्यक पूर्वाधार निर्माण मार्फत सौन्दर्यीकरण गर्ने कार्यको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

८८. जानकी मन्दिरलाई मधेश प्रदेशकै प्रमुख धार्मिक गन्तव्य स्थलको रुपमा विकास गर्दै मन्दिर परिसरमा आवश्यक पर्यटन पूर्वाधार व्यस्थापन कार्य तथा भारतको अयोध्या नगरीमा अवस्थित श्रीराम जन्म भूमिलाई दर्शन गर्न आउने पर्यटकहरुलाई जानकी मन्दिरमा समेत दर्शनको लागि प्रोत्साहन गर्न जनकपुरधाम नगरी तथा सिता जन्मभूमि जानकी मन्दिर प्रचारप्रसारको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

८९. सम्रग मधेश प्रदेशको प्रमुख पर्यटकीय गन्तव्य स्थलहरुका साथै सिता जन्मभूमि जनकपुरधामलाई "भिजिट मधेश" भन्ने मुल आश्यका साथ भारत लगायत अन्तराष्ट्रियस्तरमा प्रचारप्रसार कार्यको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

९०. जनकपुरधाममा धार्मिक र साँस्कृतिक झल्को दिने गरी ढल्केवर देखि जटही तथा जिरोमाइलबाट भिठ्ठामोड जाने बाटोको ठाँउ ठाँउमा दुवै पट्टी वाल संरचना निर्माण तथा मिथिला आर्टवर्क कार्यका लागि आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छु ।

९१. माता जानकीको विवाहस्थल जनकपुरलाई राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय विवाह केन्द्रको रुपमा विकास गर्न आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छु ।

९२. मधेश प्रदेशमा लगानी प्रबर्द्धन गर्न र देश तथा विदेशमा रहेका नेपाली तथा विदेशीलाई आकर्षित गर्न आगामी आ.व. २०८२/०८३ मा मधेश लगानी सम्मेलन, डायस्पोरा समिट र ट्राभेल समिटको आयोजनाका लागि आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छु ।

९३. उद्योग, व्यवसाय तथा किसानका लागि Loan-Card व्यवस्था गर्न आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छु ।

९४. मधेश प्रदेशमा युरिया सहित रासायनिक मलखाद उद्योगको सम्भाव्यता अध्ययनका लागि आवश्यक रकम बिनियोजन गरेको छु ।

९५. मधेश प्रदेशमा कृषि उद्योग, व्यापार,पर्यटनलगायतका क्षेत्रहरुसँग सम्बन्धित आन्तरिक रुपमा उत्पादन हुने वस्तु तथा सेवाको प्रचार-प्रसार एंव प्रवर्द्धनको लागि प्रदेशस्तरीय औद्योगिक मेला आयोजनाको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

९६. मधेश प्रदेशको कला, साहित्य, संस्कृति, जीवनपद्धति, ईतिहासलयायतका विययहरुको झल्को दिनेगरी महोत्तरी जिल्लामा मधेश संस्कृति ग्राम निर्माण कार्यको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

९७. ऐतिहासिक सिम्रोनगढ दरबारको संरक्षण तथा प्रर्वद्धन कार्यको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

९८. भारतबाट नेपाल भित्रिने पर्यटकहरुको लागि मुख्य प्रवेश बिन्दु(भन्सार) मा नै मधेश प्रदेशको पर्यटक गन्तव्य लयायत पर्यटनसँग सम्बन्धित सूचना प्रवाह तथा सम्प्रेषणको लागि सूचना केन्द्रको स्थापना र पर्यटन विश्रामस्थल निर्माणको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

९९. उद्योग वाणिज्य तथा पर्यटन मन्त्रालय तर्फ रु. ३ अर्ब ८ करोड ७१ लाख ७४ हजार विनियोजन गरेको छु।

गृह तथा सञ्चार

माननीय सभामुख महोदय,

१००. विद्यार्थिहरुलाई विद्यालयमा नै कानुनको महत्व तथा ज्ञान अभिवृद्धि गर्न विद्यालयस्तरमा कानुनी शिक्षा सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१०१. प्रदेशमा रहेका युवाहरुलाई असल एवं सभ्य नागरिकको रुपमा राज्यप्रतिको कर्तव्य र दायित्व निर्वाह गर्न तथा युवाहरु दुर्व्यसनमुक्त गर्न लागुऔषध दुर्व्यसनमुक्त युवा अभियान संचालन गर्न ७० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१०२. प्रदेशमा रहेका जिल्ला प्रहरी कार्यालय अन्तर्गतका ईलाका प्रहरी, प्रहरी चौकी लगायत शान्ती सुरक्षासँग सम्बन्धीत निकायहरुको भवन निर्माण लगायतका पूर्वाधार संरचनाहरुको निर्माणको लागि बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१०३. गृह तथा सञ्चार मन्त्रालय तर्फ रु. ६४ करोड ८९ लाख ९७ हजार विनियोजन गरेको छु।

शिक्षा तथा संस्कृति

माननीय सभामुख महोदय,

१०४. मधेश प्रदेश अन्तर्गत रहेका विद्यालयहरुको क्षमता अभिबृद्धि गर्दै विद्यालयहरुमा शिक्षकको व्यवस्थापन गर्न स्वयंसेवक शिक्षक कार्यक्रम संचालनको लागि बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१०५. सम्बन्धन प्राप्त सामुदायिक प्राविधिक विद्यालयहरुलाई सशर्त चालु अनुदान लगायत पुस्तकालय तथा विज्ञान शिक्षामा सुदृढीकरण गर्न विज्ञान प्रयोगशाला स्थापना गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१०६. विद्यालयहरुलाई ICT प्रविधिमैत्री बनाउन स्मार्टबोर्ड तथा ई-लाईब्रेरी स्थापना गर्ने कार्यको लागि बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१०७. प्रदेश अन्तर्गत आठवटा जिल्लाहरुमा रहेका विद्यालयहरुको संरचनात्मक सुधार गर्नको लागि आवश्यक भौतिक पूर्वाधार संरचनाहरु निर्माणको लागि बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१०८. मधेश प्रदेश अन्तर्गत रहेका विश्वविधालयहरुको प्रशासनिक एवं भौतिक संरचनाहरु लगायत व्यवस्थापकीय सुधार कार्यको लागि अनुदान मार्फत आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छु ।

१०९. शिक्षा तथा संस्कृति मन्त्रालय तर्फ रु ३ अर्ब ५७ करोड ६६ लाख ५५ हजार विनियोजन गरेको छु।

उर्जा, सिंचाई तथा खानेपानी

माननीय सभामुख महोदय,

११०. स्वच्छ र सुरक्षित खानेपानी आपूर्तिमा आम जनताको पहुँचलाई बढाउन प्राकृतिक विपदबाट प्रभावित तथा अधुरा खानेपानी योजनाहरूको निर्माण र मर्मत-संभार गरी संचालनमा ल्याउन बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१११. सफा पिउने पानीको पहुँच नपुगेको सीमान्तकृत र पछाडि परेको समुदाय र क्षेत्रको पहिचान गरी प्राथमिकताको आधारमा शुद्ध पिउने पानीको व्यवस्थापन गर्नको लागि बजेट विनियोजन गरेको छु ।

११२. खानेपानी योजनाको संचालन लागत घटाउन पम्पिगं प्रणालीमा आधारित खानेपानी योजनाहरूमा सोलार पम्पको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गरिने छ।

११३. प्रदेशभित्र सुरक्षित र गुणस्तरीय खानेपानी आपूर्ति सुनिश्चित गर्न एक जिल्ला एक पानी परीक्षण प्रयोगशाला स्थापना गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु ।

११४. प्रदेश भित्र खुला दिशामुक्त अवस्था लाई दिगो बनाउदै मधेश प्रदेशलाई पूर्ण सरसफाई अवस्था तिर अग्रसर गर्न स्थानीय तहसँग समन्वय गरी जनचेतना अभिबृद्धि गर्ने कार्यक्रमको लागि बजेट विनियोजन गरेको छु ।

११५. सतह सिँचाइबाट वञ्चित खेतीयोग्य जग्गाहरूमा वैकल्पिक सिँचाई विधिहरू जस्तै नयाँ प्रविधिमा आधारित सिँचाइ विधिहरु(नन कन्भेन्सनल ईरिगेशन टेक्निक्स प्रोग्राम्स) को प्रयोग गरी सिँचाइ सुविधा पुर्याउनका लागि बजेट विनियोजन गरेको छु ।

११६. सिँचाइमा हालसम्म भएको लगानीबाट उच्च प्रतिफल हासिल गर्न गत विगतमा निर्माण सम्पन्न भएका सिँचाइ प्रणालीहरुका दक्षता ४० प्रतिशत भन्दा पनि कम रहेकोले सो दक्षता वृद्धि गर्न सिंञ्चित क्षेत्र व्यवस्थापन कार्यक्रम (कमाण्ड एरिया म्यानेजमेन्ट प्रोग्राम) संचालन गर्नको लागि बजेट विनियोजन गरेको छु।

११७. भूमिगत जलस्रोतको अतिदोहन लाई निरुत्साहित गर्नका लागि सो को नियमन र अनुगमन गर्ने एवम् प्रत्येक जिल्लामा सतह सिँचाइ योजनाको सम्भाव्यताको आधारमा कम्तिमा दुईवटा सतह सिँचाइ योजनाहरूको पहिचान गरी कार्यान्वयनको लागि बजेट विनियोजन गरेको छु।

११८. गत विगतमा सम्पन्न भएका (एजेन्सी म्यानेज्ड ईरिगेशन सिस्टम सतह सिँचाइ योजनाको मर्मत-संभार तथा जिर्णोधारका कार्यहरू स्वीकृत वार्षिक सिँचाइ मर्मतसंभार योजना बमोजिम प्राथमिकताका साथ गर्नको लागि बजेट विनियोजन गरेको छु ।

११९. पूरानो स्यालो/डिप/पावर ड्रिल ट्युबवेल सिँचाइ योजनाहरूको मर्मत-संभार, सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका कार्यक्रमहरूका लागि बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१२०. भूमिगत जलश्रोतको संयोजनात्मक उपयोग गरी सिँचाइ विकास गर्न ग्राउन्ड वाटर क्लष्टर ईरिगेशन प्रोजेक्टलाई अध्ययन तथा अनुसंधानको आधारमा निरन्तरता दिन बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१२१. पूर्व पश्चिम राजमार्गको समानान्तर रहेको वन-जंगलमा हुने आगलागीबाट वनजंगललाई जोगाउन र सुख्खायाममा जंगली जनावरहरुलाई समेत पिउने पानी उपलब्ध गराउनका लागि भूमिगत

जलस्रोतको उपयोग गर्ने गरी समुचितस्थान तथा दुरीमा वन डिभिजन कार्यालयसँगको समन्वयमा डिप/पावर ड्रिल बोरिगं जडान गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१२२. धार्मिक, अध्यात्मिक, सांस्कृतिक एवम् पर्यटकीय महत्व बोकेको दुधमति नदी बृहत्तर मिथिला परिक्रमाको अंगको रूपमा रामायणकालीन समयदेखि स्थापित रहँदै आएको र मिथिला गौरव माता जानकीको जन्म एवम् लालनपालनसँग प्रत्यक्षरूपमा जोडिएको जनविश्वास रहेको दुधमति नदी प्रतिको उच्च सम्मान र सो नदीबाट भविष्यमा संभावित सिंचाइयोग्य जग्गामा सिंचाइ सुविधा उपलब्ध हुने विषय समेतलाई हृदयंगम् गरी दुधमति नदीको उत्खनन्, संरक्षण तथा सौन्दर्यीकरणका लागि संचालनमा रहेको दुधमति नदीको उत्खनन् तथा विकास कार्यलाई बहुवर्षिय आयोजना अन्तर्गत कार्यान्वयन गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१२३. प्रदेश भित्र साम्भाव्य रहेका वैकल्पिक तथा अन्य नवीकरणिय ऊर्जाका स्रोतहरूको पहिचान तथा उत्पादनका लागि आवश्यक लगानीलाई समेत प्रोत्साहन तथा प्रवर्धन गरि सौर्य ऊर्जा प्रवर्धनका लागि प्रदेशभित्र रहेका नदीका बगरहरु तथा बञ्जर जग्गालाई सदुपयोग गरी उत्पादन हुने सौर्य ऊर्जालाई राष्ट्रिय प्रसारणलाईनमा जोड्न बजेट विनियोजन गरेको छु।

१२४. वर्षाको पानी संकलन, संरक्षण पोखरी निर्माण, तथा श्रोतहरूको संरक्षण तथा समुचित उपयोग गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु।

१२५. उर्जा सिंचाई तथा खानेपानी मन्त्रालय तर्फ रु ४ अर्ब ४१ करोड ९९ लाख ९९ हजार विनियोजन गरेको छु।

खेलकुद तथा समाज कल्याण

माननीय सभामुख महोदय,

१२६. मुख्यमन्त्री आवास सुरक्षा योजना अन्तर्गत प्राकृतिक विपदबाट हुने जोखिम बिरुद्धको सुरक्षा कार्यक्रमको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१२७. मधेश प्रदेशमा रहेका महिलाहरुको सशक्तीकरण तथा प्रदेशमा नै रोजगारीको अवसर सिर्जना गर्नको लागि प्रथम महिला राष्ट्रपति स्वरोजगार कार्यक्रम मार्फत रोजगारी प्रदान गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१२८. युवाहरुलाई उद्यमशीलताको माध्यमबाट रोजगारीको अवसर सिर्जना गर्न तथा युवाहरुलाई आत्मनिर्भर बनाउन युवा स्वरोजगार कार्यक्रमको संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

१२९. युवा वर्गहरुलाई खेलकुद प्रति आकर्षण गर्न माग अनुरुप खेलकुद सामाग्री वितरणको लागि बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१३०. मधेश प्रदेशको गौरवको आयोजनाको रुपमा श्री राम जानकी बहुउद्देशिय रंगशाला, नारायणी रंगशाला, गोलबजार रंगशाला लगायत प्रादेशिक रंगशाला, खेलग्राम, खेलमैदान, कभर्ड हल निर्माण कार्यलाई प्राथमिकता दिई वजेट विनियोजन गरेको छु।

१३१. ११औं राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगिता मधेश प्रदेशमा भव्यताको साथ आयोजना गर्न अहिले देखि नै पूर्वाधार निर्माणको कार्य तथा तयारीलाई प्राथमिकता दिएको छु ।

१३२. “खेली मधेश, जिति मधेश” नारालाई सार्थक बनाउन विभिन्न प्रतियोगिता, प्रशिक्षण, पुरस्कार तथा सम्मानमा विशेष जोड दिँदै मधेश खेलकुद दिवस र खेलकुद महोत्सव सञ्चालन गर्न यथेष्ट बजेट विनियोजन गरेको छु।

१३३. जनकपुरधाम र वीरगंजमा आधुनिक ओल्ड एज हाउस निर्माण कार्यको लागि यथेष्ट रकम विनियोजन गरेको छु।

१३४. खेलकुद तथा समाज कल्याण मन्त्रालय तर्फ रु १ अर्ब ६८ करोड ७३ लाख विनियोजन गरेको छु ।

स्वस्थ्य तथा जनसंख्या

माननीय सभामुख महोदय

१३५. विभिन्न नसर्ने रोगहरुको बारेमा सचेतना अभिबृद्धि लगायत अन्य स्वास्थ्य उपचारका लागि स्थानीय निकायसँगको सहकार्यमा मुख्यमन्त्री घरदैलो स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम संचालनको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१३६. जनतालाई आधारभुत स्वास्थ्य सेवामा पहुँच बढाई प्राकृतिक स्वास्थ्य पद्धतिको बारेमा समेत चेतना अभिबृद्धि गर्नको लागि आयुर्वेद सेवा कार्यक्रम संचालनमा ल्याउन आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१३७. प्रादेशिक अस्पतालहरुलाई प्रविधिमैत्री बनाई आवश्यक परेका विभिन्न स्वास्थ्य सम्बन्धी उपकरणहरु खरिद तथा जडान कार्यको लागि बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१३८. सर्लाहीको धनकौलमा ५० शैयाको आमा तथा बाल अस्पताल र गंगापुरमा आयुर्वेद योग पञ्चकर्म अस्पताल तथा अनुसन्धान केन्द्र स्थापना तथा संचालनको लागी आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१३९. मधेश स्वस्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानमा MBBS लगायत स्नातकोत्तर MD/MS कार्यक्रम संचालनको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु।

१४०. सिरहा जिल्ला गोलबजार नगरपालिका स्थित ट्रमा सेन्टर अस्पताल, महेन्द्र गेनाई प्रदेशिक प्रसुति गृह तथा महोतरी जिल्लाको सोनमा स्थित मानसिक अस्पतालको निर्माण तथा संचालनको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१४१. स्वस्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय तर्फ रु ६ अर्ब ४५ करोड ६१ लाख विनियोजन गरेको छु।

भौतिक पूर्वाधार

माननीय सभामुख महोदय,

१४२. प्रादेशिक सडक संजाल गुरुयोजनामा परेका महत्वपूर्ण सडक तथा पुलहरु निर्माण गर्न " प्रादेशिक सडक कार्यक्रम" तथा "प्रादेशिक पुल कार्यक्रम" संचालनमा ल्याउन आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु।

१४३. प्रादेशिक सडकहरुको सन्तुलित तथा योजनाबद्ध रुपमा कार्यान्वयनको लागि "एक निर्वाचन क्षेत्र एक सडक कार्यक्रम (पहिलो चरण)" लाई प्राथमिकताक साथ सम्पन्न गरी "एक निर्वाचन क्षेत्र एक सडक कार्यक्रम (दोस्रो चरण)" अन्तर्गत प्रत्येक निर्वाचन क्षेत्रमा ५-५ कि.मि. का दरले नयाँ थप ३२० कि. मि. सडकहरु कालोपत्रे गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु।

१४४. प्रादेशिक सडकहरुको नदी तथा खोलाहरुमा पर्ने आवश्यक पुलहरुको निर्माणको लागि क्षेत्रीय सन्तुलन कायम हुने गरी "एक निर्वाचन क्षेत्र एक पक्कि पूल निर्माण कार्यक्रम" मार्फत पक्की पुल निर्माण गरी सडकहरु बार्है महिना संचालनमा ल्याईने गरी बजेट बिनियोजन गरेको छु ।

१४५. क्रमागत योजनाहरु मध्ये कार्यान्वयन हुन् सक्ने योजनाहरुमा आवश्यक बजेट बिनियोजन गरेको छु ।

१४६. स्थानीय तहका केन्द्रहरुलाई पक्कि सडक संजालसँग जोड्न तथा प्राथमिकतामा रहेका अन्य प्रादेशिक सडकहरुको स्तरोन्नति गर्न, बृहत मर्मत सम्भार र नियमित मर्मत संभार गर्न"प्रादेशिक तथा स्थानीय सडक सुधार कार्यक्रम" लाई प्राथमिकताका साथ अगाडी बढाएको छु ।यस कार्यक्रमबाट १९८ कि.मी कालोपत्रे सडक निर्माण बाट २१ वटा स्थानीय तह पक्कि सडक संजालसँग जोडिनेछ , ३२६ कि.मी बृहत सडक मर्मत र १००० कि.मी सडकको नियमित मर्मत सम्भार हुन बजेट बिनियोजन गरेको छु ।

१४७. मधेश प्रदेशको पूर्व—पश्चिम प्रादेशिक राजमार्गको रुपमा रहेका सप्तरी जिल्ला देखि पर्सा जिल्ला जोड्ने प्रदेश गौरबको योजना “मधेश शहीद लोकमार्ग” को पूर्ण रुपमा निर्माण कार्यका लागि आवश्यक बजेट ब्यबस्थापन गर्न दातृ निकाय तथा संघ सरकारसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।यस आ.व. मा बाराको कलैया मलाही खण्ड लगायत अन्य खण्डमा समेत निर्माणको कार्य शुरुहुने गरी बजेट बिनियोजन गरेको छु ।

१४८. प्रदेशभित्रको (स्थानीय समेत) झोलुङ्गे पुलहरुको निर्माणका लगि आवश्यक प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउन “प्रादेशिक प्राविधिक सहयोग प्रदायक” तथा पक्की पुलहरुको डिजाइन, सुपरभिजन र निर्माणमा प्राबिधिक सहयोग पुर्याउन प्रादेशिक मोटेरेबल पुल व्यवस्थापन सेवा कार्यक्रमको निरन्तरता दिईएको छु ।

१४९. सडक मर्मत सम्भार - दिगो सडकको आधार” भन्ने नारालाई मूर्त रूप दिन सडकहरू नियमित मर्मत सम्भारको लागि RMG (सडक मर्मत सम्भार समूह) परिचालन गरी करिब ३०० जना रोजगारी सृजना गरेको छु ।

१५०. गुणस्तरीय पूर्वाधार निर्माणका लागि सबै जिल्लामा निर्माण सामाग्री परीक्षणका लागि स्थापित प्रयोगशालाहरुलाई आधुनिकीकरण गरी व्यवस्थित गरिनेछ। साथै प्रदेशस्तरीय सुबिधा सम्पन्न परीक्षण प्रयोगशाला तथा अनुसन्धान केन्द्र स्थापनाको लागि आवश्यक बजेट बिनियोजन गरेको छु ।

१५१. सडक दुर्घटना न्यूनीकरण तथा सडक सौन्दर्यीकरणको लागि “सडक सुरक्षा तथा सौन्दर्यकरण कार्यक्रम” संचालन मा ल्यएकोछु ।

१५२. जनकपुर घोषणापत्र, २०८२ "हरित, उत्थानशील तथा जलवायुमैत्री कार्यान्वनको लागि "हरित सडक कार्यक्रम" संचालनमा ल्याउन आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१५३. जनतालाई तुरुन्तै उपलब्धि दिन सक्ने बस्तिमा रहेका साना पूर्वाधार सम्बन्धी आयोजनाहरुलाई क्षेत्रीय सन्तुलन, समावेशीता कायम हुने गरी बढी भन्दा बढी रोजगारी सृजना हुने “ग्रामीण विकास कार्यक्रम” को लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१५४. प्रदेश सरकारको प्रशासनिक भवन निर्माण लगायत अन्य भवन निर्माणको लागि आवश्यक बजेट बिनियोजन गरेको छु ।

१५५. मौलिक हकको रुपमा रहेको आवास सुविधालाई उपेक्षित बर्गसम्म प्रभावकारी रुपमा पुर्याउन संचालित **"महेन्द्र नारायण निधि बिपन्न आवास योजना"** तथा "**बिपन्न संग मदन भण्डारी बिपन्न आवास कार्यक्रम "** लाई निरन्तरता दिन बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१५६. भौतिक पुर्वधार मन्त्रालय तर्फ रु १५ अर्ब ८८ करोड ७१ लाख ८५ हजार विनियोजन गरेको छु।

माननीय सभामुख महोदय,

१५७. संघीय शासन प्रणालीको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि शासन पद्धतिमा पारदर्शिता र जवाफदेहिता प्रवर्द्धन गर्न स्थानीय शासन सवलीकरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु ।

१५८. प्रदेशभित्र सुशासन प्रवर्द्धनका लागि नवप्रवर्तनीय ज्ञान सम्बन्धी अध्ययन तथा अनुसन्धान गर्नको लागि आगामी आ.ब. मा मुख्यमन्त्री सार्वजनिक सुशासन फेलोसिप कार्यक्रम संचालन गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु।

१५९. आगामी आ.ब. मा राष्ट्रिय किताबखानाको सहकार्यमा प्रदेश र स्थानीय तहको कर्मचारीको अभिलेख व्यवस्थापन गर्न प्रदेश निजामती किताबखानाको संस्थागत सुदृढीकरणको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्थापन गरेको छु।

१६०. प्रदेश मन्त्रिपरिषद्को वैठकलाई पारदर्शी, व्यवस्थित तथा प्रविधिमैत्री बनाउन तथा बैठकको निर्णयको अभिलेखलाई चुस्त दुरुस्त बनाउन मन्त्रीपरिषद् बैठकलाई अटोमेशन तथा डिजिटाईजेशन गर्नको लागि बजेट विनियोजन गरेको छु।

१६१. कानुनको सचेतना, महिला सशक्तीकरण तथा लैङ्गिक विभेद तथा मानव अधिकारको प्रर्वद्धन र सम्वर्द्धन गर्नका लागि सचेतना अभिवृद्धि सम्बन्धी कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु।

१६२. प्रदेश अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्र मार्फत आगामी आ.ब.मा प्रदेश तथा स्थानीय तहका पदाधिकारी जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरुको तालिमलाई थप परिष्कृत हुनेगरी तालिम तथा प्रशिक्षण कार्यक्रमहरुमा पर्याप्त वजेट विनियोजन गरेको छु।

१६३. आगामी आ.ब. प्रदेशका सबै निकायको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरी संगठनलाई चुस्त, दुरुस्त र उपयुक्त बनाउनकोलागी पर्याप्त वजेट विनियोजन गरेको छु।

१६४. नेपाल सरकारले निर्धारण गरेको तलब प्रदेश सरकार अन्तर्गतका निजामती कर्मचारीहरूलाई पनि लागू हुने व्यवस्था गरेको छु, साथै प्रदेश सरकारले प्रदान गर्दै आएको महंगी भत्तालाई बृद्धि गरि मासिक रु. ५ हजार पुऱ्याएको छु । कर्मचारीहरुको लागि आन्तरिक पर्यटन प्रवर्द्धनका कार्यक्रमहरूलाई आगामी आर्थिक वर्षमा पनि निरन्तरता दिइएको छु।

१६५. प्रदेश सञ्चित कोष तथा आर्थिक प्रशासन सञ्चालन एवं सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन सम्बन्धमा संघीय सरकारी निकाय माथिको निर्भरता पूर्ण रुपमा अन्त्य गरी प्रदेश सरकार मातहतको निकायबाट छिटो छरितो सेवा उपलब्ध गराउन महोतरी जिल्लामा प्रदेश लेखा इकाई कार्यालय स्थापना गरिनेछ ।

१६६. मधेश प्रदेश सरकारका कर्मचारीहरु (कानुन बमोजिम निवृतभरण पाउने कर्मचारी बाहेक) लाई संघीय सरकारले व्यवस्था गरे बमोजिम समाजिक सुरक्षा कोषमा आबद्ध गराउन आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।

माननीय सभामुख महोदय,

अब म क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि बजेट विनियोजन र श्रोत व्यवस्थापनको अनुमान प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु।

१६७. आगामी आर्थिक वर्षका लागि कुल खर्च रु ४६ अर्व ९८ करोड ३३ लाख ५१ हजार विनियोजन गरेको छु। कुल विनियोजनमध्ये चालुतर्फ रु. १६ अर्ब ७२ करोड ५ लाख १७ हजार अर्थात् ३५.८९ प्रतिशत, पुँजीगततर्फ रु. ३० अर्ब २६ करोड २८ लाख ३४ हजार अर्थात् ६४.११

प्रतिशत । यो खर्च अनुमान चालु आर्थिक वर्षको विनियोजनको तुलनामा ६.१३ प्रतिशत बढी हो।

१६८. आगामी आर्थिक वर्षका लागि अनुमान गरिएको खर्च व्यहोर्ने स्रोत मध्ये आन्तरिक राजस्वबाट रु. ९ अर्ब ५० करोड ८३ लाख , वित्तीय हस्तान्तरण अनुदान तर्फ वित्तीय समानीकरण अनुदानबाट रु. ७ अर्ब ७२ करोड १९ लाख तथा शसर्त अनुदानबाट रु. ४ अर्ब २६ करोड १८ लाख , विशेष अनुदान बाट रु. ३९ करोड ४५ लाख , समपुरक अनुदानबाट रु. ३५ करोड ८२ लाख गरी जम्मा रु. १२ अर्ब ७३ करोड ६४ लाख , संघीय राजस्व बाँडफाँटवाट रु. १२ अर्ब ३५ करोड ८४ लाख र गत वर्षको नगद मौज्दातबाट रु. १० अर्ब ३८ करोड २ लाख ५१ हजार व्यहोर्दा रु. २ अर्ब न्यून हुनेछ। सो न्यून पूर्ति गर्न आन्तरिक ऋणबाट रु.२ अर्ब जुटाइनेछ। राजस्व, वित्तीय हस्तान्तरण, नगद मौज्दात र संघीय बाँडफाँटवाट प्राप्त श्रोत परिचालन गर्दा नपुग हुने रकम आन्तरिक ऋणबाट व्यहोरिनेछ।

माननीय सभामुख महोदय,

अब म आगामी आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को राजस्व परिचालन नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु।

१६९. कर तथा गैर कर राजस्व चुहावट न्यूनिकरण गर्न राजस्व प्रशासन शाखालाई सुदृढीकरण गरीने छ ।

१७०. प्रदेशको राजस्व अभिबृद्धिको लागि सुझाव प्राप्त गर्न राजस्व सुधार सुझाव समिति गठन गरिने छ ।

माननीय सभामुख महोदय,

१७१. आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को यथार्थ खर्च, आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को संशोधित अनुमान र आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को अनुमानित आय व्ययको विवरण अनुसूचीहरुमा उल्लेख गरेको छु।

१७२. **अन्त्यमा**, समृद्ध मधेशको लक्ष्यप्रति प्रतिबद्ध रही प्रस्तुत बजेट तर्जुमा प्रक्रियामा मार्गदर्शन प्रदान गर्नु भएका माननीय प्रदेश प्रमुखज्यू, मुख्यमन्त्रीज्यू, सभामुख तथा उपसभामुखज्यू, मन्त्रीज्यूहरू, प्रदेशसभा सदस्यज्यूहरू तथा प्रदेश नीति तथा योजना आयोगका उपाध्यक्षज्यूप्रति हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु। यसै गरी, बजेट निर्माणको क्रममा अमूल्य सुझाव दिनुहुने राजनीतिक दलहरू, अर्थविद्, विभिन्न क्षेत्रका विज्ञज्यूहरू, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू, निजी तथा सहकारी क्षेत्र, नागरिक समाज, सञ्चारकर्मीहरू, गैरआवासीय नेपाली, विकास साझेदार तथा राष्ट्रिय—अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थाहरू र आम नागरिकहरूप्रति पनि गहिरो आभार व्यक्त गर्दछु।

म विश्वस्त छु कि प्रस्तुत बजेटको प्रभावकारी कार्यान्वयनबाट प्रदेशको समग्र हित, एकता र स्वाभिमान सुदृढ हुनुका साथै संघीयता संस्थागत हुने र जनताले गुणस्तरीय सेवा प्राप्त गर्नेछन्। यसमा सबै क्षेत्रको सक्रिय सहभागिता रहने विश्वास व्यक्त गर्दछु।

धन्यवाद।

आय व्ययको विवरण
आर्थिक वर्ष २०८२/८३

अनुसूची - १
(रु.हजारमा)

विवरण	२०८०/८१ को यथार्थ	२०८१/८२ को संशोधित अनुमान	२०८२/८३ को लक्ष्य			
			रकम	स्रोत		
				प्रदेश सरकार	संघीय अनुदान	
					संघीय	वैदेशिक
१ राजस्व (२+३+४)	**२६,३०,८१,१०**	**१४,७८,७३,९४**	**३२,२४,६९,५१**	**३२,२४,६९,५१**	**०**	**०**
२ कर	१३,७७,१२,४५	१३,५२,९०,०१	१८,९७,३४,००	१८,९७,३४,००	०	०
३ अन्य राजस्व	१,१५,५८,३७	१,१७,४१,५१	२,१९,३३,००	२,१९,३३,००	०	०
४ बिबिध प्राप्ति	११,३८,१०,२८	८,४२,४२	११,०८,०२,५१	११,०८,०२,५१	०	०
५ प्रदेश सञ्चित कोषमा दाखिला हुने(१-४)	**२६,३०,८१,१०**	**१४,७८,७३,९४**	**३२,२४,६९,५१**	**३२,२४,६९,५१**	**०**	**०**
६ वित्तीय हस्तान्तरण अनुदान	**१०,९७,१७,६१**	**११,३५,७०,००**	**१२,७३,६४,००**	**०**	**१०,८६,२५,००**	**१,८७,३९,००**
७ प्रदेश सरकारको राजस्व र अनुदान (५+६)	**३७,२७,९८,७१**	**२६,१४,४३,९४**	**४४,९८,३३,५१**	**३२,२४,६९,५१**	**१०,८६,२५,००**	**१,८७,३९,००**
८ खर्च (९+१०+११)	**२४,५४,४९,४१**	**३२,११,१६,३०**	**४६,९८,३३,५१**	**३४,२४,६९,५१**	**१०,८६,२५,००**	**१,८७,३९,००**
९ चालु	६,८२,३४,१५	९,६८,३०,०६	१४,३७,९०,१७	११,७९,९९,६५	१,७४,७२,०२	८३,१८,५०
१० पूंजीगत खर्च	१५,२८,९३,१३	२०,०२,०७,६८	३०,२६,२८,३४	२०,१०,५४,८६	९,११,५२,९८	१,०४,२०,५०
११ वित्तीय हस्तान्तरण चालु	२,४३,२२,१३	२,४०,७८,५६	२,३४,१५,००	२,३४,१५,००	०	०
१२ बजेट बचत(-) न्यून(+) (८-७)	**-१२,७३,४९,३०**	**५,९६,७२,३६**	**२,००,००,००**	**२,००,००,००**	**०**	**०**
१३ वित्तीय व्यवस्था	**०**	**०**	**-२,००,००,००**	**-२,००,००,००**	**०**	**०**
१४ आन्तरिक दायित्व (१५)	**०**	**०**	**-२,००,००,००**	**-२,००,००,००**	**०**	**०**
१५ खुद आन्तरिक ऋण	०	०	-२,००,००,००	-२,००,००,००	०	०
१६ बजेट बचत(-) न्यून (+) (१२+१३)	**-१२,७३,४९,३०**	**५,९६,७२,३६**	**०**	**०**	**०**	**०**
१७ कुल आम्दानी	**३७,२७,९८,७१**	**२६,१४,४३,९४**	**४६,९८,३३,५१**	**३४,२४,६९,५१**	**१०,८६,२५,००**	**१,८७,३९,००**
१८ कुल खर्च	**२४,५४,४९,४१**	**३२,११,१६,३०**	**४६,९८,३३,५१**	**३४,२४,६९,५१**	**१०,८६,२५,००**	**१,८७,३९,००**

राजस्व तथा अनुदान प्राप्तिको अनुमान
आर्थिक वर्ष २०८२/८३

अनुसूची - २
(रु.हजारमा)

शीर्षक	२०८०/८१ को यथार्थ	२०८१/८२ को संशोधित अनुमान	२०८२/८३ को लक्ष्य	वर्तमान स्रोतबाट	कर परिवर्तन तथा प्रशासनिक सुधारबाट
कर	**१३,७७,१२,४५**	**१३,५२,९०,०१**	**१८,९७,३४,००**	**१८,९७,३४,००**	**०**
सम्पत्ति कर	**१,६२,३९,४०**	**८४,००,००**	**३,४५,००,००**	**३,४५,००,००**	**०**
घरजग्गा रजिष्टेशन दस्तुर	**१,६२,३९,४०**	**८४,००,००**	**३,४५,००,००**	**३,४५,००,००**	**०**
घरजग्गा रजिष्टेशन दस्तुर	१,६२,३९,४०	८४,००,००	३,४५,००,००	३,४५,००,००	०
वस्तु तथा सेवामा आधारित कर	**१२,१४,७३,०५**	**१२,६८,९०,०१**	**१५,५२,३४,००**	**१५,५२,३४,००**	**०**
मूल्य अभिवृद्धि कर (मू.अ .क.)	**७,२५,३८,३६**	**७,४६,२०,००**	**८,००,००,००**	**८,००,००,००**	**०**
बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मूल्य अभिवृद्धि कर	७,२५,३८,३६	७,४६,२०,००	८,००,००,००	८,००,००,००	०
अन्तः शुल्क	**२,३९,७१,३६**	**२,५२,००,००**	**४,३५,८४,००**	**४,३५,८४,००**	**०**
बाँडफाँड भई प्राप्त हुने अन्त शुल्क	२,३९,७१,३६	२,५२,००,००	४,३५,८४,००	४,३५,८४,००	०
मनोरञ्जन तथा विज्ञापन कर	**१,६५**	**१**	**५०,००**	**५०,००**	**०**
बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने विज्ञापन कर	१,६५	१	५०,००	५०,००	०
बाँडफाँडहुने कर, रजिष्ट्रेशन शुल्क तथा अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	**२,३७,९९,४५**	**२,६३,२०,००**	**३,००,००,००**	**३,००,००,००**	**०**
सवारी साधन कर	२,३७,९९,४५	२,६३,२०,००	३,००,००,००	३,००,००,००	०
बाँडफाड हुने प्राकृतिक स्रोतको रोयल्टी	**११,६२,२३**	**७,५०,००**	**१६,००,००**	**१६,००,००**	**०**
वन क्षेत्रको रोयल्टी	११,६२,२३	७,५०,००	१५,००,००	१५,००,००	०
अन्य प्राकृतिक स्रोतको आय तथा रोयल्टी	०	०	१,००,००	१,००,००	०
अनुदान	**१०,९७,१७,६१**	**११,३५,७०,००**	**१२,७३,६४,००**	**१२,७३,६४,००**	**०**
अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरण	**१०,९७,१७,६१**	**११,३५,७०,००**	**१२,७३,६४,००**	**१२,७३,६४,००**	**०**
अन्तरसरकारी अनुदान	**१०,६६,१७,६१**	**११,३५,७०,००**	**१२,६३,१९,००**	**१२,६३,१९,००**	**०**
समानिकरण अनुदान	५,४९,५२,५६	७,७९,९२,००	७,७२,१९,००	७,७२,१९,००	०
शसर्त अनुदान चालु	१,८३,१५,२४	२,००,८९,००	२,२१,१३,००	२,२१,१३,००	०
शसर्त अनुदान पुँजीगत	२,३५,४९,८०	१,५४,८९,००	२,०५,०५,००	२,०५,०५,००	०
विषेश अनुदान चालु	९८,००,००	०	२९,००,००	२९,००,००	०
समपुरक अनुदान चालु	१	०	३५,८२,००	३५,८२,००	०
अन्तरसरकारी पूँजीगत अनुदान	**३१,००,००**	**०**	**१०,४५,००**	**१०,४५,००**	**०**
विषेश पूँजीगत अनुदान	३१,००,००	०	१०,४५,००	१०,४५,००	०
अन्य राजस्व	**१,१५,५८,३७**	**१,१७,४१,५१**	**२,१९,३३,००**	**२,१९,३३,००**	**०**
सम्पत्तिबाट प्राप्त आय	**५,१६,५५**	**६,४०,००**	**१२,००,००**	**१२,००,००**	**०**
भाडा र रोयल्टी	**५,१६,५५**	**६,४०,००**	**१२,००,००**	**१२,००,००**	**०**
बाँडफाँड भई प्राप्त वन रोयल्टी	३,०४,५७	५,००,००	७,००,००	७,००,००	०
बाँडफाँड भई प्राप्त दहत्तर बहत्तरको विक्रिबाट प्राप्त हुने आय	२,११,९८	१,४०,००	५,००,००	५,००,००	०
वस्तु तथा सेवा विक्रिबाट प्राप्त रकम	**१,०८,६६,८५**	**१,०९,५५,२३**	**१,९६,५०,००**	**१,९६,५०,००**	**०**
वस्तु तथा सेवा विक्रिबाट प्राप्त रकम	**३,९४,०२**	**४,३६,७२**	**६,१५,००**	**६,१५,००**	**०**
कृषि उत्पादनको विक्रीबाट प्राप्त रकम	५७,७७	५०,७०	८०,००	८०,००	०
सरकारी सम्पतीको विक्रीबाट प्राप्त रकम	१०,३३	१४	२०,००	२०,००	०
अन्य विक्रीबाट प्राप्त रकम	०	०	१०,००	१०,००	०
निजी धारा वापतको शुल्क	१,६५	५३	४,००	४,००	०
नहर तथा कुलो उपयोग वापतको शुल्क	०	१८	१,००	१,००	०
अन्य सेवा शुल्क तथा बिक्री	३,२४,२७	३,८५,१७	५,००,००	५,००,००	०
प्रशासनिक सेवा शुल्क	**१८,३७,२०**	**२२,४७,२९**	**२९,५४,००**	**२९,५४,००**	**०**
न्यायिक दस्तूर	३७,३५	८०,०९	५,००,००	५,००,००	०
शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	८९	२,५२	४,००	४,००	०
परीक्षा शुल्क	८४,१८	२,१६,६८	२,५०,००	२,५०,००	०
यातायात क्षेत्रको आम्दानी	९,१३,८५	११,२८,००	१२,००,००	१२,००,००	०
अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	८,००,९३	८,२०,००	१०,००,००	१०,००,००	०
अन्य प्रशासनिक दस्तुरहरु	**८६,२८,९९**	**८२,२६,७३**	**१,६०,००,००**	**१,६०,००,००**	**०**
व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	७,५०,०८	६,२६,७३	१०,००,००	१०,००,००	०
चालक अनुमति पत्र, सवारी दर्ता किताब (Blue book) सम्बन्धी दस्तुर	७८,७८,९१	७६,००,००	१,५०,००,००	१,५०,००,००	०
अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	**६,६४**	**४४,४९**	**८१,००**	**८१,००**	**०**
जलस्रोत सम्बन्धी अन्य दस्तुर	१	१	१,००	१,००	०
वन क्षेत्रको अन्य आय	६,६३	४४,४८	८०,००	८०,००	०
दण्ड जरिवाना र जफत	**२९,३५**	**२४,७८**	**८०,००**	**८०,००**	**०**
दण्ड,जरिवाना र जफत	**२९,३५**	**२४,७८**	**८०,००**	**८०,००**	**०**
न्यायिक दण्ड,जरिवाना र जफत	५९	७८	३०,००	३०,००	०
प्रशासनिक दण्ड,जरिवाना र जफत	२८,७६	२४,००	५०,००	५०,००	०
विविध राजस्व	**१,४५,६२**	**१,२१,५०**	**१०,०३,००**	**१०,०३,००**	**०**
चालु दावी तथा अन्य शुल्कहरू	९४	**०**	**३,००**	**३,००**	**०**

शीर्षक	२०८०/८१ को यथार्थ	२०८१/८२ को संशोधित अनुमान	२०८२/८३ को लक्ष्य	वर्तमान स्रोतबाट	कर परिवर्तन तथा प्रशासनिक सुधारबाट
बीमा दावी प्राप्ति	९४	०	३,००	३,००	०
अन्य राजस्व	**१,४४,६८**	**१,२१,५०**	**१०,००,००**	**१०,००,००**	**०**
अन्य राजस्व	१,४४,६८	१,२१,५०	१०,००,००	१०,००,००	०
बिबिध प्राप्ति	**११,३८,१०,२८**	**८,४२,४२**	**११,०८,०२,५१**	**११,०८,०२,५१**	**०**
बिबिध प्राप्ति	**११,३८,१०,२८**	**८,४२,४२**	**११,०८,०२,५१**	**११,०८,०२,५१**	**०**
बिबिध प्राप्ति	**३१,१०,२८**	**८,४२,४२**	**७०,००,००**	**७०,००,००**	**०**
बेरूजू	१३,६४,१३	८,००,००	३०,००,००	३०,००,००	०
निकासा फिर्ता	५,६३,५०	८,५८	१०,००,००	१०,००,००	०
अनुदान फिर्ता	११,८२,६५	३३,८४	३०,००,००	३०,००,००	०
नगद तथा मौज्दात	**११,०७,००,००**	**०**	**१०,३८,०२,५१**	**१०,३८,०२,५१**	**०**
गत वर्षको नगद मौज्दात	११,०७,००,००	०	१०,३८,०२,५१	१०,३८,०२,५१	०
दायित्व	**०**	**०**	**२,००,००,००**	**२,००,००,००**	**०**
आन्तरिक दायित्व	**०**	**०**	**२,००,००,००**	**२,००,००,००**	**०**
खूद आन्तरिक ऋण	**०**	**०**	**२,००,००,००**	**२,००,००,००**	**०**
खूद आन्तरिक ऋण	०	०	२,००,००,००	२,००,००,००	०
जम्मा (राजस्व / प्राप्ति)	**३७,२७,९८,७१**	**२६,१४,४३,९४**	**४६,९८,३३,५१**	**४६,९८,३३,५१**	**०**
राजस्व बाँडफाँट					
प्रदेश सञ्चित कोषमा दाखिला हुने राजस्व	**३७,२७,९८,७१**	**२६,१४,४३,९४**	**४६,९८,३३,५१**	**४६,९८,३३,५१**	**०**

कार्यगत व्यय अनुमान
आर्थिक वर्ष २०८२/८३

अनुसूची - ३
(रु.हजारमा)

शीर्षक	२०८२/८३ को लक्ष्य			कुल अनुमानको प्रतिशत
	जम्मा	प्रदेश	स्थानीय तह	
सामान्य सार्वजनिक सेवा	**५,८१,४१,४४**	**३,४७,२६,४४**	**२,३४,१५,००**	**१२.३७**
कार्यकारी र विधायिकाको निकाय,आर्थिक तथा वित्तिय र वैदेशिक मामिला	१,९७,२३,४५	१,९७,२३,४५	०	
सामान्य सेवा	४४,६५,९९	४४,६५,९९	०	
आधारभूत अनुसन्धान	१,१०,००	१,१०,००	०	
सामान्य सार्वजनिक सेवामा अनुसन्धान तथा विकास	१९,७६,००	१९,७६,००	०	
सामान्य सेवा - अन्यत्र वर्गीकृत नभएको	१,४०,००	१,४०,००	०	
विभिन्न तहका सरकारहरु बीच हुने सामान्य प्रकृतिको हस्तान्तरण	३,१७,२६,००	८३,११,००	२,३४,१५,००	
सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा	**६८,२९,९७**	**६८,२९,९७**	**०**	**१.४५**
न्यायालय	३,४०,००	३,४०,००	०	
सार्वजनिक शान्ति सुरक्षामा अनुसन्धान तथा विकास	६४,८९,९७	६४,८९,९७	०	
आर्थिक मामिला	**२४,०३,४७,९५**	**२४,०३,४७,९५**	**०**	**५१.१६**
सामान्य आर्थिक, व्यापारिक र श्रम मामिला	२०,९१,४८	२०,९१,४८	०	
कृषि, वन , मत्स्यपालन तथा शिकार	७,५०,१९,५१	७,५०,१९,५१	०	
खानी , उत्पादन तथा निर्माण	२१,१०,००	२१,१०,००	०	
यातायात	१५,५९,८१,३५	१५,५९,८१,३५	०	
अन्य उद्योगहरु	५१,४५,६१	५१,४५,६१	०	
वातावरण संरक्षण	**८,५०,००**	**८,५०,००**	**०**	**०.१८**
ढल व्यवस्थापन	६,५०,००	६,५०,००	०	
वातावरण संरक्षण - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	२,००,००	२,००,००	०	
आवास तथा सामुदायिक सुविधा	**४,९७,१४,४८**	**४,९७,१४,४८**	**०**	**१०.५८**
आवास विकास	३७,२०,००	३७,२०,००	०	
सामुदायिक विकास	१,६०,१९,८४	१,६०,१९,८४	०	
खानेपानी	१,७९,६४,५३	१,७९,६४,५३	०	
आवास तथा सामुदायिक सुविधा	९५,००	९५,००	०	
आवास तथा सामुदायिक सुविधा - अन्यत्र उल्लेख नभएको	१,१९,१५,११	१,१९,१५,११	०	
स्वास्थ्य	**६,४५,६१,००**	**६,४५,६१,००**	**०**	**१३.७४**
औषधी उत्पादन,उपकरण तथा औजार	२,८३,००	२,८३,००	०	
वहिरंङ्ग सेवा	८,२०,००	८,२०,००	०	
अस्पताल सेवा	१,८०,७३,०५	१,८०,७३,०५	०	
सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवा	३,९७,३०,६२	३,९७,३०,६२	०	
स्वास्थ्यमा अनुसन्धान सेवा	१०,१२,००	१०,१२,००	०	
स्वास्थ्य - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	४६,४२,३३	४६,४२,३३	०	
मनोरंजन,संस्कृति तथा धर्म	**२,५४,९६,१३**	**२,५४,९६,१३**	**०**	**५.४३**
धार्मिक तथा अन्य सामुदायिक सेवा	२,५४,९६,१३	२,५४,९६,१३	०	
शिक्षा	**९७,७४,८७**	**९७,७४,८७**	**०**	**२.०८**
तहमा वर्गिकृत नहुने शिक्षा (अनौपचारिक शिक्षा)	६१,४८,००	६१,४८,००	०	
शिक्षा - अनुसन्धान विकास	३४,१७,७१	३४,१७,७१	०	
शिक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	२,०९,१६	२,०९,१६	०	
सामाजिक सुरक्षा	**१,४१,१७,६७**	**१,४१,१७,६७**	**०**	**३.००**
जेष्ठ नागरिक	१०	१०	०	
सामाजिक असमावेशी	४०,००	४०,००	०	
सामाजिक सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	१,४०,७७,५७	१,४०,७७,५७	०	
कुल जम्मा	**४६,९८,३३,५१**	**४४,६४,१८,५१**	**२,३४,१५,००**	**१००**

मन्त्रालयगत व्यय अनुमान (वित्तीय व्यवस्था सहित)

आर्थिक वर्ष २०८२/८३

अनुसूची - ४

(रु.हजारमा)

निकाय		कुल जम्मा	प्रदेश			स्थानीय तह	कुल अनुमानको प्रतिशत
			जम्मा	चालु/पुँजीगत	वित्तीय		
२०२	प्रदेश सभा	४५,९८,८४	४५,९८,८४	४५,९८,८४	०	०	०.९८
२१०	प्रदेश लोक सेवा आयोग	१०,४९,९९	१०,४९,९९	१०,४९,९९	०	०	०.२२
२१६	मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय	३,४०,००	३,४०,००	३,४०,००	०	०	०.०७
३०१	मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	४७,३३,००	४७,३३,००	४७,३३,००	०	०	१.०१
३०५	अर्थ मन्त्रालय	२३,७४,६१	२३,७४,६१	२३,७४,६१	०	०	०.५१
३०७	उद्योग, वाणिज्य तथा पर्यटन मन्त्रालय	३,०८,७१,७४	३,०८,७१,७४	३,०८,७१,७४	०	०	६.५७
३१२	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	२,८३,००,९९	२,८३,००,९९	२,८३,००,९९	०	०	६.०२
३१३	ऊर्जा सिँचाई तथा खानेपानी मन्त्रालय	४,४१,९९,९९	४,४१,९९,९९	४,४१,९९,९९	०	०	९.४१
३१४	गृह संचार तथा कानुन मन्त्रालय	६४,८९,९७	६४,८९,९७	६४,८९,९७	०	०	१.३८
३२९	वन तथा वातावरण मन्त्रालय	२,३७,५६,३८	२,३७,५६,३८	२,३७,५६,३८	०	०	५.०६
३३७	भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	१५,८८,७१,८५	१५,८८,७१,८५	१५,८८,७१,८५	०	०	३३.८१
३४३	खेलकुद तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	१,६८,७३,००	१,६८,७३,००	१,६८,७३,००	०	०	३.५९
३५०	शिक्षा तथा संस्कृती मन्त्रालय	३,५७,६६,५५	३,५७,६६,५५	३,५७,६६,५५	०	०	७.६१
३७०	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	६,४५,६१,००	६,४५,६१,००	६,४५,६१,००	०	०	१३.७४
३७१	श्रम तथा यातायात मन्त्रालय	५७,१४,५०	५७,१४,५०	५७,१४,५०	०	०	१.२२
३९१	प्रदेश नीति तथा योजना आयोग	४,९५,००	४,९५,००	४,९५,००	०	०	०.११
६०१	कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत्त सुविधा	११,१०	११,१०	११,१०	०	०	०.००
६०२	अर्थ - विविध	१,७४,१०,००	१,७४,१०,००	१,७४,१०,००	०	०	३.७१
८०१	स्थानीय तह	२,३४,१५,००	०	०	०	२,३४,१५,००	४.९८
	कुल जम्मा	**४६,९८,३३,५१**	**४४,६४,१८,५१**	**४४,६४,१८,५१**	**०**	**२,३४,१५,००**	**१००**

खर्च शीर्षकगत व्यय अनुमान
आर्थिक वर्ष २०८२/८३

अनुसूची - ५
(रु.हजारमा)

खर्च संकेत नं.	खर्च शीर्षक	नगद		कुल जम्मा
		प्रदेश सरकार	संघीय अनुदान	
चालु		**१३,६६,१९,६५**	**२,५७,९०,५२**	**१६,२४,१०,१७**
२११००	**पारिश्रमिक / सुविधा**	**३,१६,०८,०७**	**३१,०८,०९**	**३,४७,१६,१६**
२११११	पारिश्रमिक कर्मचारी	२,३४,३७,३५	२७,७५,४६	२,६२,१२,८१
२१११२	पारिश्रमिक पदाधिकारी	२९,५०,१०	०	२९,५०,१०
२११२१	पोशाक	३,९२,००	३२,२०	४,२४,२०
२११२२	खाद्यान्न	६,३४,१८	१,८२,५२	८,१६,७०
२११३२	महंगी भत्ता	१९,३०,२१	४१,५२	१९,७१,७३
२११३४	कर्मचारीको बैठक भत्ता	३,३९,४१	७६,३९	४,१५,८०
२११३५	कर्मचारी प्रोत्साहन तथा पुरस्कार	२,४६,१५	०	२,४६,१५
२११३९	अन्य भत्ता	७,०७,०६	०	७,०७,०६
२११४१	पदाधिकारी बैठक भत्ता	१,५४,६६	०	१,५४,६६
२११४२	पदाधिकारी अन्य सुबिधा	७,९४,९२	०	७,९४,९२
२११४९	पदाधिकारी अन्य भत्ता	२२,०३	०	२२,०३
२१२००	**कर्मचारीको सामाजिक सुरक्षा खर्च**	**२,५२,८७**	**५,३८**	**२,५८,२५**
२१२११	सामाजिक सुरक्षा कोष खर्च	१,८०	०	१,८०
२१२१२	योगदानमा आधारित निवृतभरण तथा उपदान कोष खर्च	५०,१२	०	५०,१२
२१२१३	योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	२,००,९५	५,३८	२,०६,३३
२२१००	**सेवा महसुल**	**१५,८९,४३**	**१,०१,१६**	**१६,९०,५९**
२२१११	पानी तथा बिजुली	१२,०३,३९	७२,८६	१२,७६,२५
२२११२	संचार महसुल	३,८६,०४	२८,३०	४,१४,३४
२२२००	**पूँजीगत सम्पत्तिको संचालन र सम्भार खर्च**	**४२,१७,६१**	**१,५३,९६**	**४३,७१,५७**
२२२११	इन्धन (पदाधिकारी)	३,१६,०५	०	३,१६,०५
२२२१२	इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	१४,१५,३८	५८,६८	१४,७४,०६
२२२१३	सवारी साधन मर्मत खर्च	१०,५१,०३	५१,६८	११,०२,७१
२२२१४	बिमा तथा नवीकरण खर्च	३,११,४४	९,००	३,२०,४४
२२२२१	मेशिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	५,१६,६८	१२,५६	५,२९,२४
२२२३१	निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार खर्च	५,३५,६३	२२,०४	५,५७,६७
२२२९१	अन्य सम्पत्तिहरूको संचालन तथा सम्भार खर्च	७१,४०	०	७१,४०
२२३००	**कार्यालय सामान तथा सेवाहरू**	**३०,८८,५७**	**४,२०,८४**	**३५,०९,४१**
२२३११	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	१६,३५,०६	२,९७,१२	१९,३२,१८
२२३१३	पुस्तक तथा सामग्री खर्च	३८,७०	१८,६४	५७,३४
२२३१४	इन्धन - अन्य प्रयोजन	२,०५,७३	०	२,०५,७३
२२३१५	पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	९,९३,६३	७४,३३	१०,६७,९६
२२३१९	अन्य कार्यालय संचालन खर्च	२,१५,४५	३०,७५	२,४६,२०
२२४००	**सेवा तथा परामर्श खर्च**	**८४,८८,९७**	**४,३०,६५**	**८९,१९,६२**
२२४११	सेवा र परामर्श खर्च	५,४७,०३	०	५,४७,०३
२२४१२	सूचना प्रणाली तथा सफ्टवेयर संचालन खर्च	१,५२,९६	२,६०	१,५५,५६
२२४१३	करार सेवा शुल्क	७२,२८,०७	४,०३,९५	७६,३२,०२
२२४१९	अन्य सेवा शुल्क	५,६०,९१	२४,१०	५,८५,०१
२२५००	**कार्यक्रम सम्वन्धी खर्चहरू**	**३,५५,६५,०३**	**२,०९,७७,६१**	**५,६५,४२,६४**
२२५११	कर्मचारी तालिम खर्च	५,१३,९०	१,६९,२२	६,८३,१२
२२५१२	सीप विकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्च	१०,८८,०८	२,४१,७०	१३,२९,७८
२२५२१	उत्पादन सामग्री / सेवा खर्च	१,२२,१५	०	१,२२,१५
२२५२२	कार्यक्रम खर्च	३,३६,४४,३०	२,०५,६६,६९	५,४२,१०,९९
२२५२९	विविध कार्यक्रम खर्च	१,९६,६०	०	१,९६,६०
२२६००	**अनुगमन,मूल्यांकन र भ्रमण खर्च**	**१७,६७,२४**	**५९,१४**	**१८,२६,३८**
२२६११	अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	९,७३,०६	३९,०६	१०,१२,१२
२२६१२	भ्रमण खर्च	७,०८,१५	२०,०८	७,२८,२३
२२६१३	विशिष्ट व्यक्ति तथा प्रतिनिधि मण्डलको भ्रमण खर्च	७३,२३	०	७३,२३
२२६१९	अन्य भ्रमण खर्च	१२,८०	०	१२,८०
२२७००	**विविध खर्च**	**८,०८,४४**	**५२,६३**	**८,६१,०७**
२२७११	विविध खर्च	८,०८,४४	५२,६३	८,६१,०७
२५३००	**अन्य सहायता**	**५,५०**	**०**	**५,५०**
२५३१४	धार्मिक तथा सांस्कृतिक संस्था सहायता	५,५०	०	५,५०
२६३००	**अन्य तहका सरकारहरूलाई अनुदान**	**२,६०,३०,००**	**०**	**२,६०,३०,००**
२६३२२	स्थानीय निकाय सःशर्त पुँजीगत अनुदान	७४,१०,००	०	७४,१०,००

खर्च संकेत नं.	खर्च शीर्षक	नगद		कुल जम्मा
		प्रदेश सरकार	संघीय अनुदान	
२६३३१	समानिकरण अनुदान	१,१०,००,००	०	१,१०,००,००
२६३३३	विषेश अनुदान	३८,१०,००	०	३८,१०,००
२६३३४	समपुरक अनुदान	३८,१०,००	०	३८,१०,००
२६४००	**सामाजिक सेवा अनुदान**	**१,२६,२२,४६**	**०**	**१,२६,२२,४६**
२६४१२	सरकारी निकाय, समिति एवं बोर्डहरूलाई सःसर्त चालु अनुदान	४०,०३,४६	०	४०,०३,४६
२६४१३	अन्य संस्थालाई अनुदान' सःशर्त	१,२०,००	०	१,२०,००
२६४२२	सरकारी निकाय, समिति, बोर्ड — पुजिगत सःशर्त अनुदान	१२,००,००	०	१२,००,००
२६४२३	अन्य संस्थालाई सःशर्त पुँजीगत अनुदान	७२,९९,००	०	७२,९९,००
२७२००	**सामाजिक सहायता**	**४१,०६,२०**	**४,२५,२२**	**४५,३१,४२**
२७२११	छात्रवृत्ति	०	२,६१,२२	२,६१,२२
२७२१३	औषधी खरिद खर्च	४१,०५,२०	१,६४,००	४२,६९,२०
२७२१९	अन्य सामाजिक सहायता	१,००	०	१,००
२७३००	**कर्मचारी सामाजिक लाभ सम्बन्धि खर्च**	**११,१०**	**०**	**११,१०**
२७३११	निवृत्ति भरण तथा अशक्त वृत्ति	१०	०	१०
२७३१२	उपदान	१०,००	०	१०,००
२७३१५	मृत कर्मचारीको सुविधा तथा सहायता	१,००	०	१,००
२८१००	**सम्पत्ति सम्वन्धी खर्च**	**१०,३९,८४**	**५५,८४**	**१०,९५,६८**
२८१४१	जग्गाको भाडा	४७,८५	०	४७,८५
२८१४२	घर भाडा	८,२१,७४	५५,८४	८,७७,५८
२८१४३	सवारी साधन तथा मेशिनर औजार भाडा	१,७०,२५	०	१,७०,२५
२८९००	**भैपरी आउने चालु खर्च**	**५४,१८,३२**	**०**	**५४,१८,३२**
२८९११	भैपरी आउने चालु खर्च	५४,१८,३२	०	५४,१८,३२
पूंजीगत खर्च		**२०,५८,४९,८६**	**१०,१५,७३,४८**	**३०,७४,२३,३४**
२६३००	**अन्य तहका सरकारहरूलाई अनुदान**	**४७,९५,००**	**०**	**४७,९५,००**
२६३३६	सशर्त अनुदान (पुँजीगत)	४७,९५,००	०	४७,९५,००
३११००	**स्थिर सम्पत्ति प्राप्ति खर्च**	**१९,४९,६४,८६**	**१०,१५,७३,४८**	**२९,६५,३८,३४**
३१११	आवासिय भवन निर्माण/खरिद	१,६०,००	०	१,६०,००
३१११२	गैर आवासिय भवन निर्माण/खरिद	२,४७,५४,१७	३१,९८,६४	२,७९,५२,८१
३१११३	निर्मित भवनको संरचनात्मक सुधार खर्च	१,८६,५०	०	१,८६,५०
३१११५	फर्निचर तथा फिक्चर्स	०	३,००	३,००
३११२१	सवारी साधन	३६,०२,३८	१,२८,५०	३७,३०,८८
३११२२	मेशिनरी तथा औजार	६४,३७,२२	१२,९०,१८	७७,२७,४०
३११२३	फर्निचर तथा फिक्चर्स	७,१६,४४	३६,५७	७,५३,०१
३११३१	पशुधन तथा बागवानी विकास खर्च	१,६०,००	०	१,६०,००
३११३४	कम्प्युटर सफ्टवेयर निर्माण तथा खरीद खर्च	२,५०,५५	०	२,५०,५५
३११३५	पूँजीगत परामर्श खर्च	१,२६,७५	२,००,००	३,२६,७५
३११५१	सडक तथा पूल निर्माण	५६,४५,४०	७,३१,३०,५२	७,८७,७५,९२
३११५३	विद्युत संरचना निर्माण	२,६३,००	०	२,६३,००
३११५४	तटबन्ध तथा बाँध निर्माण	७८,६८,००	३,६०,००	८२,२८,००
३११५५	सिंचाइ संरचना निर्माण	१,६३,४०,८८	३,१५,००	१,६६,५५,८८
३११५६	खानेपानी संरचना निर्माण	६६,८९,००	१३,७८,००	८०,६७,००
३११५७	वन तथा वातावरण संरक्षण	७०,९८,७८	२,३२,४२	७३,३१,२०
३११५८	सरसफाई संरचना निर्माण	११,५७,००	२,५०,००	१४,०७,००
३११५९	अन्य सार्वजनिक निर्माण	१०,८०,४०,३०	२,०९,६१,४५	१२,९०,०१,७५
३११६१	निर्मित भवनको संरचनात्मक सुधार खर्च	९,७२,५४	८९,२०	१०,६१,७४
३११७१	पूँजीगत सुधार खर्च सार्वजनिक निर्माण	५,२९,००	०	५,२९,००
३११७२	पूँजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श	३९,६६,९५	०	३९,६६,९५
३१४००	**प्राकृतिक सम्पत्ति (Non-produced assets)**	**१०,५०,००**	**०**	**१०,५०,००**
३१४११	जग्गा प्राप्ति	१०,५०,००	०	१०,५०,००
३१५००	**भैपरी आउने पूँजीगत**	**५०,४०,००**	**०**	**५०,४०,००**
३१५११	भैपरी आउने पूँजीगत	५०,४०,००	०	५०,४०,००
	कुल जम्मा	**३४,२४,६९,५१**	**१२,७३,६४,००**	**४६,९८,३३,५१**

साधारण र विकासगत व्यय अनुमान
आर्थिक वर्ष २०८२/८३

अनुसूची - ६
(रु.हजारमा)

शीर्षक	२०८१/८२ को विनियोजन	२०८२/८३ को विनियोजन	वृद्धि प्रतिशत
साधारण	**१२,८८,०५,३६**	**१४,२६,८५,६७**	**१०.७८**
१ प्रतिवद्ध खर्च- तलव, निवृत्तभरण, सामाजिक सुरक्षा समेत	३,७८,७५,१०	४,१६,५३,४९	९.९८
२ संचालन तथा कार्यक्रम खर्च	७,१८,८६,८८	८,२०,९८,७२	१४.२१
३ सशर्त चालु अनुदान	३१,५५,३४	४१,२३,४६	३०.६८
४ वित्तीय हस्तान्तरण समानीकरण अनुदान	१,१८,०८,०४	१,१०,००,००	-६.८४
६ वित्तीय हस्तान्तरण विशेष अनुदान	४०,८०,००	३८,१०,००	-६.६२
विकास	**३१,०१,१६,३४**	**३२,७१,४७,८४**	**५.४९**
७ पुँजीगत खर्च	२८,१९,७४,६९	३०,२६,२८,३४	७.३२
८ सशर्त पुँजीगत अनुदान	१,०३,४६,१५	१,५९,१४,५०	५३.८२
१० वित्तीय हस्तान्तरण सशर्त अनुदान	१,३५,२५,००	४७,९५,००	-६४.५५
१२ वित्तीय हस्तान्तरण समपुरक	४२,७०,५०	३८,१०,००	-१०.७८
कुल जम्मा	**४३,८९,२१,७०**	**४६,९८,३३,५१**	**७.०४**

खर्च शीर्षकगत व्यय अनुमान (वित्तीय व्यवस्था सहित)
आर्थिक वर्ष २०८२/८३

अनुसूची - ७
(रु.हजारमा)

शीर्षक	२०८०/८१ को यथार्थ खर्च	२०८१/८२ को संशोधित अनुमान	२०८२/८३ को लक्ष्य	स्रोत		
				प्रदेश सरकार	संघीय अनुदान	
					संघीय	वैदेशिक
चालु	**९,२५,५६,२८**	**१२,०९,०८,६२**	**१६,७२,०५,१७**	**१४,१४,१४,६५**	**१,७४,७२,०२**	**८३,१८,५०**
२१००० पारिश्रमिक / सुविधा	**२,०८,७२,५७**	**२,२७,०६,०१**	**३,४९,७४,४१**	**३,१८,६०,९४**	**३०,९९,०२**	**१४,४५**
२११०० पारिश्रमिक / सुविधा	**२,०८,०८,५४**	**२,२५,४५,९८**	**३,४७,१६,१६**	**३,१६,०८,०७**	**३०,९३,६४**	**१४,४५**
२१११० नगदमा दिइने पारिश्रमिक र सुविधा	**१,७८,१०,८१**	**१,९१,२१,०२**	**२,९१,६२,९१**	**२,६३,८७,४५**	**२७,७५,४६**	**०**
२११११ पारिश्रमिक कर्मचारी	१,५६,३५,३३	१,६८,८२,१८	२,६२,१२,८१	२,३४,३७,३५	२७,७५,४६	०
२१११२ पारिश्रमिक पदाधिकारी	२१,७५,४८	२२,३८,८४	२९,५०,१०	२९,५०,१०	०	०
२११२० जिन्सी वा जिन्सी वापत कर्मचारी दिइने पारिश्रमिक सुविधा	**८,३२,१८**	**१०,४७,८०**	**१२,४०,९०**	**१०,२६,१८**	**२,१४,७२**	**०**
२११२१ पोशाक	२,४७,५२	२,७६,२०	४,२४,२०	३,९२,००	३२,२०	०
२११२२ खाद्यान्न	५,८४,६६	७,७१,६०	८,१६,७०	६,३४,१८	१,८२,५२	०
२११३० कर्मचारी भत्ता	**१३,३२,३८**	**१६,२०,९५**	**३३,४०,७४**	**३२,२२,८३**	**१,०३,४६**	**१४,४५**
२११३२ महंगी भत्ता	४,९६,७९	५,८२,७७	१९,७१,७३	१९,३०,२१	४१,५२	०
२११३४ कर्मचारीको बैठक भत्ता	१,५६,५४	२,५४,७७	४,१५,८०	३,३९,४१	६१,९४	१४,४५
२११३५ कर्मचारी प्रोत्साहन तथा पुरस्कार	१,१५,०३	१,९६,१५	२,४६,१५	२,४६,१५	०	०
२११३९ अन्य भत्ता	५,६४,०२	५,८७,२६	७,०७,०६	७,०७,०६	०	०
२११४० पदाधिकारी भत्ता तथा अन्य सुविधा	**८,३३,१७**	**७,५६,२१**	**९,७१,६१**	**९,७१,६१**	**०**	**०**
२११४१ पदाधिकारी बैठक भत्ता	१,२७,०४	१,४२,१८	१,५४,६६	१,५४,६६	०	०
२११४२ पदाधिकारी अन्य सुविधा	६,४७,५७	५,९६,६९	७,९४,९२	७,९४,९२	०	०
२११४९ पदाधिकारी अन्य भत्ता	५८,५६	१७,३४	२२,०३	२२,०३	०	०
२१२०० कर्मचारीको सामाजिक सुरक्षा खर्च	**६४,०३**	**१,६०,०३**	**२,५८,२५**	**२,५२,८७**	**५,३८**	**०**
२१२१० कर्मचारीको सामाजिक सुरक्षा खर्च	**६४,०३**	**१,६०,०३**	**२,५८,२५**	**२,५२,८७**	**५,३८**	**०**
२१२११ सामाजिक सुरक्षा कोष खर्च	०	०	१,८०	१,८०	०	०
२१२१२ योगदानमा आधारित निवृतभरण तथा उपदान कोष खर्च	८२	४१,९४	५०,१२	५०,१२	०	०
२१२१३ योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	६३,२१	१,१८,०९	२,०६,३३	२,००,९५	५,३८	०
२२००० मालसामान तथा सेवाको उपयोग	**३,३६,७८,२२**	**५,८२,२१,७७**	**७,७७,२१,२८**	**५,५५,२५,२९**	**१,३८,९७,९४**	**८२,९८,०५**
२२१०० सेवा महसुल	**१०,९५,७९**	**१२,४५,३२**	**१६,९०,५९**	**१५,८९,४३**	**७८,५६**	**२२,६०**
२२११० सेवा महसुल	**१०,९५,७९**	**१२,४५,३२**	**१६,९०,५९**	**१५,८९,४३**	**७८,५६**	**२२,६०**
२२१११ पानी तथा बिजुली	८,३५,८६	९,५२,८१	१२,७६,२५	१२,०३,३९	६०,६६	१२,२०
२२११२ संचार महसुल	२,५९,९३	२,९२,५१	४,१४,३४	३,८६,०४	१७,९०	१०,४०
२२२०० पूँजीगत सम्पत्तिको संचालन र सम्भार खर्च	**३६,४०,४९**	**३०,७३,६०**	**४३,७१,५७**	**४२,१७,६१**	**४६,२९**	**१,०७,६७**
२२२१० सवारी साधनको संचालन तथा सम्भार खर्च	**२३,५३,६८**	**२३,०३,८३**	**३२,१३,२६**	**३०,९३,९०**	**१३,६९**	**१,०५,६७**
२२२११ इन्धन (पदाधिकारी)	२,६३,३९	२,४७,६३	३,१६,०५	३,१६,०५	०	०
२२२१२ इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	१०,१०,८८	१०,५७,०२	१४,७४,०६	१४,१५,३८	१२,४९	४६,१९
२२२१३ सवारी साधन मर्मत खर्च	८,९१,३४	७,५६,४८	११,०२,७१	१०,५१,०३	१,२०	५०,४८
२२२१४ बिमा तथा नवीकरण खर्च	१,८८,०७	२,४२,७०	३,२०,४४	३,११,४४	०	९,००
२२२२० मेशिनरी तथा औजार संचालन तथा सम्भार खर्च	**५,०९,८१**	**४,२१,९६**	**५,२९,२४**	**५,१६,६८**	**१०,५६**	**२,००**
२२२२१ मेशिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	५,०९,८१	४,२१,९६	५,२९,२४	५,१६,६८	१०,५६	२,००
२२२३० निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको संभार खर्च	**७,३६,०८**	**३,००,६१**	**५,५७,६७**	**५,३५,६३**	**२२,०४**	**०**
२२२३१ निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार खर्च	७,३६,०८	३,००,६१	५,५७,६७	५,३५,६३	२२,०४	०
२२२९० अन्य सम्पत्तिहरूको संचालन तथा सम्भार खर्च	**४०,९२**	**४७,२०**	**७१,४०**	**७१,४०**	**०**	**०**
२२२९१ अन्य सम्पत्तिहरूको संचालन तथा सम्भार खर्च	४०,९२	४७,२०	७१,४०	७१,४०	०	०
२२३०० कार्यालय सामान तथा सेवाहरू	**२२,८४,०६**	**२२,९६,२६**	**३५,०९,४१**	**३०,८८,५७**	**३,६१,३८**	**५९,४६**
२२३१० कार्यालय सामान तथा सेवाहरू	**२२,८४,०६**	**२२,९६,२६**	**३५,०९,४१**	**३०,८८,५७**	**३,६१,३८**	**५९,४६**
२२३११ मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	१३,२०,६८	१४,२७,७९	१९,३२,१८	१६,३५,०६	२,६०,६६	३६,४६
२२३१२ पशुपंक्षीहरूको आहार	३,५५	०	०	०	०	०
२२३१३ पुस्तक तथा सामग्री खर्च	२,६९,७२	५३,७१	५७,३४	३८,७०	१८,६४	०
२२३१४ इन्धन - अन्य प्रयोजन	१,२०,६६	१,२८,६४	२,०५,७३	२,०५,७३	०	०
२२३१५ पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	३,९८,०६	५,०१,५९	१०,६७,९६	९,९३,६३	५१,३३	२३,००
२२३१९ अन्य कार्यालय संचालन खर्च	१,७१,३९	१,८४,५३	२,४६,२०	२,१५,४५	३०,७५	०
२२४०० सेवा तथा परामर्श खर्च	**४७,५६,६३**	**६५,९७,६५**	**८९,१९,६२**	**८४,८८,९७**	**२,३९,९०**	**१,९०,७५**
२२४१० परामर्श तथा अन्य सेवा शुल्क	**४७,५६,६३**	**६५,९७,६५**	**८९,१९,६२**	**८४,८८,९७**	**२,३९,९०**	**१,९०,७५**
२२४११ सेवा र परामर्श खर्च	१,५१,२२	३,५१,६१	५,४७,०३	५,४७,०३	०	०
२२४१२ सूचना प्रणाली तथा सफ्टवेयर संचालन खर्च	२८,०२	८९,३८	१,५५,५६	१,५२,९६	२,६०	०
२२४१३ करार सेवा शुल्क	४१,४४,०८	५६,४३,४६	७६,३२,०२	७२,२८,०७	२,१३,२०	१,९०,७५
२२४१९ अन्य सेवा शुल्क	४,३३,३१	५,१३,२०	५,८५,०१	५,६०,९१	२४,१०	०
२२५०० कार्यक्रम सम्वन्धी खर्चहरू	**२,०३,५८,९५**	**४,३२,२२,९३**	**५,६५,४२,६४**	**३,५५,६५,०३**	**१,३१,१०,६४**	**७८,६६,९७**

शीर्षक	२०८०/८१ को यथार्थ खर्च	२०८१/८२ को संशोधित अनुमान	२०८२/८३ को लक्ष्य	स्रोत		
				प्रदेश सरकार	संघीय अनुदान	
					संघीय	वैदेशिक
२२५१० तालिम तथा गोष्ठी	**२०,८३,९९**	**२९,७६,२८**	**२०,१२,९०**	**१६,०१,९८**	**१,८८,५६**	**२,२२,३६**
२२५११ कर्मचारी तालिम खर्च	५,६८,५१	५,१७,७३	६,८३,१२	५,१३,९०	१९,२९	१,४९,९३
२२५१२ सीप विकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्च	१५,१५,४८	२४,५८,५५	१३,२९,७८	१०,८८,०८	१,६९,२७	७२,४३
२२५२० उत्पादन सामग्री, सेवा तथा अन्य कार्यक्रम खर्च	**१,८२,७४,९६**	**४,०२,४६,६५**	**५,४५,२९,७४**	**३,३९,६३,०५**	**१,२९,२२,०८**	**७६,४४,६१**
२२५२१ उत्पादन सामग्री / सेवा खर्च	६८,६५	४८,५७	१,२२,१५	१,२२,१५	०	०
२२५२२ कार्यक्रम खर्च	१,८१,७४,०३	४,००,८५,३९	५,४२,१०,९९	३,३६,४४,३०	१,२९,२२,०८	७६,४४,६१
२२५२९ विविध कार्यक्रम खर्च	३२,२८	१,१२,६९	१,९६,६०	१,९६,६०	०	०
२२६०० अनुगमन,मूल्यांकन र भ्रमण खर्च	**९,०९,३७**	**११,०९,३६**	**१८,२६,३८**	**१७,६७,२४**	**२९,५८**	**२९,५६**
२२६१० अनुगमन,मूल्यांकन र भ्रमण खर्च	**९,०९,३७**	**११,०९,३६**	**१८,२६,३८**	**१७,६७,२४**	**२९,५८**	**२९,५६**
२२६११ अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	५,५६,६६	६,३१,९२	१०,१२,१२	९,७३,०६	९,५०	२९,५६
२२६१२ भ्रमण खर्च	३,१३,२९	४,११,२६	७,२८,२३	७,०८,१५	२०,०८	०
२२६१३ विशिष्ट व्यक्ति तथा प्रतिनिधि मण्डलको भ्रमण खर्च	३७,१४	६१,२५	७३,२३	७३,२३	०	०
२२६१९ अन्य भ्रमण खर्च	२,२८	४,९३	१२,८०	१२,८०	०	०
२२७०० विविध खर्च	**६,३२,९३**	**६,७६,६५**	**८,६१,०७**	**८,०८,४४**	**३१,५९**	**२१,०४**
२२७१० विविध खर्च	**६,३२,९३**	**६,७६,६५**	**८,६१,०७**	**८,०८,४४**	**३१,५९**	**२१,०४**
२२७११ विविध खर्च	६,३२,९३	६,७६,६५	८,६१,०७	८,०८,४४	३१,५९	२१,०४
२४००० व्याज, सेवा शुल्क तथा बैंक कमिशन	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**
२४२०० आन्तरिक ऋणको व्याज, सेवा शुल्क तथा बैंक कमिसन	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**
२४२१० आन्तरिक ऋणको व्याज, सेवा शुल्क तथा बैंक कमिसन	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**
२४२११ आन्तरिक ऋणको व्याज	०	०	०	०	०	०
२५००० सहायता (Subsidy)	**३,४९**	**३,१५**	**५,५०**	**५,५०**	**०**	**०**
२५३०० अन्य सहायता	**३,४९**	**३,१५**	**५,५०**	**५,५०**	**०**	**०**
२५३१० अन्य सामाजिक संस्थालाई सहायता	**३,४९**	**३,१५**	**५,५०**	**५,५०**	**०**	**०**
२५३१४ धार्मिक तथा सांस्कृतिक संस्था सहायता	३,४९	३,१५	५,५०	५,५०	०	०
२५३१५ अन्य सहायता	०	०	०	०	०	०
२६००० अनुदान	**३,२५,६०,७६**	**३,२५,२६,२०**	**४,३४,४७,४६**	**४,३४,४७,४६**	**०**	**०**
२६३०० अन्य तहका सरकारहरूलाई अनुदान	**२,४३,२२,१३**	**२,४०,७८,५६**	**३,०८,२५,००**	**३,०८,२५,००**	**०**	**०**
२६३१० स्थानीय निकाय चालु अनुदान	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**
२६३१२ स्थानीय निकाय सःशर्त चालु अनुदान	०	०	०	०	०	०
२६३२० स्थानीय निकाय पुँजीगत अनुदान	**०**	**०**	**७४,१०,००**	**७४,१०,००**	**०**	**०**
२६३२२ स्थानीय निकाय सःशर्त पुँजीगत अनुदान	०	०	७४,१०,००	७४,१०,००	०	०
२६३३० आन्तरिक अनुदान	**२,४३,२२,१३**	**२,४०,७८,५६**	**२,३४,१५,००**	**२,३४,१५,००**	**०**	**०**
२६३३१ समानिकरण अनुदान	१,१७,०१,३०	१,१८,०८,०४	१,१०,००,००	१,१०,००,००	०	०
२६३३२ सशर्त अनुदान	४,१७,३८	०	०	०	०	०
२६३३३ विषेश अनुदान	४४,९७,३३	१,६४,७७	३८,१०,००	३८,१०,००	०	०
२६३३४ समपुरक अनुदान	७६,१९,२४	१२,२३,८५	३८,१०,००	३८,१०,००	०	०
२६३३६ सशर्त अनुदान (पुँजीगत)	८६,८८	१,०८,८१,९०	४७,९५,००	४७,९५,००	०	०
२६४०० सामाजिक सेवा अनुदान	**८२,३८,६३**	**८४,४७,६४**	**१,२६,२२,४६**	**१,२६,२२,४६**	**०**	**०**
२६४१० चालु अनुदान	**८२,३८,६३**	**२८,१९,१२**	**४१,२३,४६**	**४१,२३,४६**	**०**	**०**
२६४११ सरकारी निकाय, समिति एवं बोर्डहरूलाई निःशर्त चालु अनुदान	५६,१८,३४	१५,६९,४५	०	०	०	०
२६४१२ सरकारी निकाय, समिति एवं बोर्डहरूलाई सःसर्त चालु अनुदान	२६,२०,२९	११,३९,४२	४०,०३,४६	४०,०३,४६	०	०
२६४१३ अन्य संस्थालाई अनुदान' सःशर्त	०	१,१०,२५	१,२०,००	१,२०,००	०	०
२६४२० पुँजीगत अनुदान	**०**	**५६,२८,५२**	**८४,९९,००**	**८४,९९,००**	**०**	**०**
२६४२१ सरकारी निकाय, समिति, बोर्ड — पुँजीगत निःशर्त अनुदान	०	५०,००	०	०	०	०
२६४२२ सरकारी निकाय, समिति, बोर्ड — पुजिगत सःशर्त अनुदान	०	२,८५,६०	१२,००,००	१२,००,००	०	०
२६४२३ अन्य संस्थालाई सःशर्त पुँजीगत अनुदान	०	५२,९२,९२	७२,९९,००	७२,९९,००	०	०
२७००० सामाजिक सुरक्षा	**४९,०५,३७**	**३७,१२,०४**	**४५,४२,५२**	**४१,१७,३०**	**४,२५,२२**	**०**
२७१०० सामाजिक सुरक्षा	**३,०४**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**
२७११० सामाजिक सुरक्षा	**३,०४**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**
२७११२ अन्य सामाजिक सुरक्षा	३,०४	०	०	०	०	०
२७२०० सामाजिक सहायता	**४९,०२,३३**	**३७,१२,०४**	**४५,३१,४२**	**४१,०६,२०**	**४,२५,२२**	**०**
२७२१० सामाजिक सहायता	**४९,०२,३३**	**३७,१२,०४**	**४५,३१,४२**	**४१,०६,२०**	**४,२५,२२**	**०**
२७२११ छात्रवृत्ति	२,८६,१७	१,७५,००	२,६१,२२	०	२,६१,२२	०
२७२१२ उद्दार, राहत तथा पुनर्स्थापना खर्च	०	१,७५,००	०	०	०	०
२७२१३ औषधी खरिद खर्च	४६,०६,९१	३२,१९,७९	४२,६९,२०	४१,०५,२०	१,६४,००	०
२७२१९ अन्य सामाजिक सहायता	९,२५	१,४२,२५	१,००	१,००	०	०
२७३०० कर्मचारी सामाजिक लाभ सम्बन्धि खर्च	**०**	**०**	**११,१०**	**११,१०**	**०**	**०**
२७३१० सेवा निवृत्त सुविधाहरू	**०**	**०**	**११,१०**	**११,१०**	**०**	**०**
२७३११ निवृत्ति भरण तथा अशक्त वृत्ति	०	०	१०	१०	०	०

शीर्षक	२०८०/८१ को यथार्थ खर्च	२०८१/८२ को संशोधित अनुमान	२०८२/८३ को लक्ष्य	स्रोत		
				प्रदेश सरकार	संघीय अनुदान	
					संघीय	वैदेशिक
२७३१२ उपदान	०	०	१०,००	१०,००	०	०
२७३१५ मृत कर्मचारीको सुविधा तथा सहायता	०	०	१,००	१,००	०	०
२८००० अन्य खर्च	**५,३५,८७**	**३७,३९,४५**	**६५,१४,००**	**६४,५८,१६**	**४९,८४**	**६,००**
२८१०० सम्पत्ति सम्वन्धी खर्च	**५,३५,८७**	**६,३३,९५**	**१०,९५,६८**	**१०,३९,८४**	**४९,८४**	**६,००**
२८१४० भाडा	**५,३५,८७**	**६,३३,९५**	**१०,९५,६८**	**१०,३९,८४**	**४९,८४**	**६,००**
२८१४१ जग्गाको भाडा	०	०	४७,८५	४७,८५	०	०
२८१४२ घर भाडा	४,७५,०३	५,३७,३४	८,७७,५८	८,२१,७४	४९,८४	६,००
२८१४३ सवारी साधन तथा मेशिनर औजार भाडा	६०,८४	९६,६१	१,७०,२५	१,७०,२५	०	०
२८९०० भैपरी आउने चालु खर्च	**०**	**३१,०५,५०**	**५४,१८,३२**	**५४,१८,३२**	**०**	**०**
२८९१० भैपरी आउने चालु खर्च	**०**	**३१,०५,५०**	**५४,१८,३२**	**५४,१८,३२**	**०**	**०**
२८९११ भैपरी आउने चालु खर्च	०	३१,०५,५०	५४,१८,३२	५४,१८,३२	०	०
पूंजीगत खर्च	**१५,२८,९३,१३**	**२०,०२,०७,६८**	**३०,२६,२८,३४**	**२०,१०,५४,८६**	**९,११,५२,९८**	**१,०४,२०,५०**
३१००० पूँजीगत खर्च	**१५,२८,९३,१३**	**२०,०२,०७,६८**	**३०,२६,२८,३४**	**२०,१०,५४,८६**	**९,११,५२,९८**	**१,०४,२०,५०**
३११०० स्थिर सम्पत्ति प्राप्ति खर्च	**१५,२८,९३,१३**	**१९,८४,७६,९४**	**२९,६५,३८,३४**	**१९,४९,६४,८६**	**९,११,५२,९८**	**१,०४,२०,५०**
३१११० भवन तथा संरचना	**२,०३,३३,७५**	**१,७७,०३,८०**	**२,८३,०२,३१**	**२,५१,००,६७**	**३१,८८,६४**	**१३,००**
३११११ आवासिय भवन निर्माण/खरिद	०	१,२७,२५	१,६०,००	१,६०,००	०	०
३१११२ गैर आवासिय भवन निर्माण/खरिद	२,०१,५८,१७	१,७५,७६,५५	२,७९,५२,८१	२,४७,५४,१७	३१,८८,६४	१०,००
३१११३ निर्मित भवनको संरचनात्मक सुधार खर्च	१,७५,५८	०	१,८६,५०	१,८६,५०	०	०
३१११५ फर्निचर तथा फिक्चर्स	०	०	३,००	०	०	३,००
३११२० सवारी साधन तथा मेशिनरी औजार	**५९,८३,९२**	**१,१३,९२,०५**	**१,२२,११,२९**	**१,०७,५६,०४**	**१२,०९,७५**	**२,४५,५०**
३११२१ सवारी साधन	१२,५१,३२	३१,३६,९५	३७,३०,८८	३६,०२,३८	०	१,२८,५०
३११२२ मेशिनरी तथा औजार	४३,११,८६	७७,४१,१३	७७,२७,४०	६४,३७,२२	११,८३,१८	१,०७,००
३११२३ फर्निचर तथा फिक्चर्स	४,२०,७४	५,१३,९७	७,५३,०१	७,१६,४४	२६,५७	१०,००
३११३० अन्य पूँजीगत खर्च	**९२,७७**	**५,७६,८५**	**७,३७,३०**	**५,३७,३०**	**०**	**२,००,००**
३११३१ पशुधन तथा बागवानी विकास खर्च	०	०	१,६०,००	१,६०,००	०	०
३११३४ कम्प्युटर सफ्टवेयर निर्माण तथा खरीद खर्च	३३,८९	१,१४,५१	२,५०,५५	२,५०,५५	०	०
३११३५ पूँजीगत परामर्श खर्च	५८,८८	४,६२,३४	३,२६,७५	१,२६,७५	०	२,००,००
३११५० सार्वजनिक निर्माण	**१२,३९,६४,५३**	**१६,६१,५७,२६**	**२४,९७,२९,७५**	**१५,३१,०२,३६**	**८,६६,६५,३९**	**९९,६२,००**
३११५१ सडक तथा पूल निर्माण	४,२४,६८,००	३,९०,२७,३६	७,८७,७५,९२	५६,४५,४०	६,४२,५०,५२	८८,८०,००
३११५३ विद्युत संरचना निर्माण	७५,३४	२९,४०	२,६३,००	२,६३,००	०	०
३११५४ तटवन्ध तथा बाँध निर्माण	८३,१७,५७	८२,५४,६५	८२,२८,००	७८,६८,००	३,६०,००	०
३११५५ सिंचाइ संरचना निर्माण	१,४६,३६,८५	१,५४,८१,५५	१,६६,५५,८८	१,६३,४०,८८	३,१५,००	०
३११५६ खानेपानी संरचना निर्माण	७०,७७,३१	९१,७१,३५	८०,६७,००	६६,८९,००	१३,७८,००	०
३११५७ वन तथा वातावरण संरक्षण	४७,८९,१४	७७,९३,३९	७३,३१,२०	७०,९८,७८	२,३२,४२	०
३११५८ सरसफाई संरचना निर्माण	६,०१,६७	६,५३,३६	१४,०७,००	११,५७,००	२,५०,००	०
३११५९ अन्य सार्वजनिक निर्माण	४,५९,९८,६५	८,५७,४६,२०	१२,९०,०१,७५	१०,८०,४०,३०	१,९८,७९,४५	१०,८२,००
३११६० निर्मित संरचनाको सुधार खर्च	**९,७७,७८**	**१०,३०,४१**	**१०,६१,७४**	**९,७२,५४**	**८९,२०**	**०**
३११६१ निर्मित भवनको संरचनात्मक सुधार खर्च	९,७७,७८	१०,३०,४१	१०,६१,७४	९,७२,५४	८९,२०	०
३११७० पूँजीगत सुधार खर्च	**१५,४०,३८**	**१६,१६,५७**	**४४,९५,९५**	**४४,९५,९५**	**०**	**०**
३११७१ पूँजीगत सुधार खर्च सार्वजनिक निर्माण	१०,९१,६५	३,७९,२६	५,२९,००	५,२९,००	०	०
३११७२ पूँजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श	४,४८,७३	१२,३७,३१	३९,६६,९५	३९,६६,९५	०	०
३१४०० प्राकृतिक सम्पत्ति (Non-produced assets)	**०**	**७०,००**	**१०,५०,००**	**१०,५०,००**	**०**	**०**
३१४१० जग्गा प्राप्ति	**०**	**७०,००**	**१०,५०,००**	**१०,५०,००**	**०**	**०**
३१४११ जग्गा प्राप्ति	०	७०,००	१०,५०,००	१०,५०,००	०	०
३१५०० भैपरी आउने पूँजीगत	**०**	**१६,६०,७४**	**५०,४०,००**	**५०,४०,००**	**०**	**०**
३१५१० भैपरी आउने पूँजीगत	**०**	**१६,६०,७४**	**५०,४०,००**	**५०,४०,००**	**०**	**०**
३१५११ भैपरी आउने पूँजीगत	०	१६,६०,७४	५०,४०,००	५०,४०,००	०	०
जम्मा खर्च	**२४,५४,४९,४१**	**३२,११,१६,३०**	**४६,९८,३३,५१**	**३४,२४,६९,५१**	**१०,८६,२५,००**	**१,८७,३९,००**

प्रशासनिक व्यय अनुमान

आर्थिक वर्ष २०८२/८३

अनुसूची - ८
(रु.हजारमा)

शीर्षक	२०८०/८१ को यथार्थ खर्च	२०८१/८२ को संशोधित अनुमान	२०८२/८३ को लक्ष्य	स्रोत		
				प्रदेश सरकार	संघीय अनुदान	
					संघीय	वैदेशिक
संवैधानिक अंगहरु	**३८,५९,३७**	**४६,५६,८३**	**५६,४८,८३**	**५६,४८,८३**	**०**	**०**
प्रदेश सभा	**३१,७८,६९**	**३७,००,७८**	**४५,९८,८४**	**४५,९८,८४**	**०**	**०**
चालु	३१,२१,७६	२९,६५,७८	४१,७८,८९	४१,७८,८९	०	०
पूंजीगत खर्च	५६,९३	७,३५,००	४,१९,९५	४,१९,९५	०	०
प्रदेश लोक सेवा आयोग	**६,८०,६८**	**९,५६,०५**	**१०,४९,९९**	**१०,४९,९९**	**०**	**०**
चालु	५,७४,०८	७,५५,६३	९,६५,४८	९,६५,४८	०	०
पूंजीगत खर्च	१,०६,६०	२,००,४२	८४,५१	८४,५१	०	०
मन्त्रालय	**२२,७५,१०,५९**	**२८,८७,९२,०२**	**४२,३३,४८,५८**	**२९,५९,८४,५८**	**१०,८६,२५,००**	**१,८७,३९,००**
मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय	**२,१८,१७**	**२,५२,८२**	**३,४०,००**	**३,४०,००**	**०**	**०**
चालु	१,९७,८०	२,२१,८६	३,१५,००	३,१५,००	०	०
पूंजीगत खर्च	२०,३७	३०,९६	२५,००	२५,००	०	०
मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	**१५,०४,३२**	**३९,७३,२६**	**४७,३३,००**	**२७,५०,००**	**७,००**	**१९,७६,००**
चालु	१३,५२,५२	३५,८३,९२	४०,३९,००	२१,००,००	७,००	१९,३२,००
पूंजीगत खर्च	१,५१,८०	३,८९,३४	६,९४,००	६,५०,००	०	४४,००
अर्थ मन्त्रालय	**१२,०१,३९**	**१५,०२,३५**	**२३,७४,६१**	**२३,७४,६१**	**०**	**०**
चालु	९,८६,९५	१३,४२,०९	२०,२१,७१	२०,२१,७१	०	०
पूंजीगत खर्च	२,१४,४४	१,६०,२६	३,५२,९०	३,५२,९०	०	०
उद्योग, वाणिज्य तथा पर्यटन मन्त्रालय	**१,०२,६१,९७**	**१,९२,६६,७२**	**३,०८,७१,७४**	**३,०२,७१,७४**	**६,००,००**	**०**
चालु	१९,०१,९०	२१,२२,४७	४३,४२,९३	३७,४२,९३	६,००,००	०
पूंजीगत खर्च	८३,६०,०७	१,७१,४४,२५	२,६५,२८,८१	२,६५,२८,८१	०	०
भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	**१,१७,६९,११**	**१,७५,३९,५४**	**२,८३,००,९९**	**२,६२,८७,९९**	**१७,६८,००**	**२,४५,००**
चालु	५७,६५,३०	१,६०,३६,१६	२,४०,७९,४५	२,२०,६६,४५	१७,६८,००	२,४५,००
पूंजीगत खर्च	६०,०३,८१	१५,०३,३८	४२,२१,५४	४२,२१,५४	०	०
ऊर्जा सिंचाई तथा खानेपानी मन्त्रालय	**३,८२,९३,०५**	**३,९१,४३,२९**	**४,४१,९९,९९**	**४,१७,५६,९९**	**२४,४३,००**	**०**
चालु	६८,९६,२३	३१,७६,१७	५६,०३,११	५५,०३,११	१,००,००	०
पूंजीगत खर्च	३,१३,९६,८२	३,५९,६७,१२	३,८५,९६,८८	३,६२,५३,८८	२३,४३,००	०
गृह संचार तथा कानुन मन्त्रालय	**३९,३३,८६**	**५६,७१,४३**	**६४,८९,९७**	**६४,८९,९७**	**०**	**०**
चालु	२१,४२,०४	२२,१३,४३	२५,००,००	२५,००,००	०	०
पूंजीगत खर्च	१७,९१,८२	३४,५८,००	३९,८९,९७	३९,८९,९७	०	०
वन तथा वातावरण मन्त्रालय	**१,३३,४८,११**	**२,०३,२९,२६**	**२,३७,५६,३८**	**१,६०,५२,३८**	**२१,९०,००**	**५५,१४,००**
चालु	७१,३४,८९	१,०६,८१,४२	१,३४,९३,७१	७९,५९,०५	११,६८,६६	४३,६६,००
पूंजीगत खर्च	६२,१३,२२	९६,४७,८४	१,०२,६२,६७	८०,९३,३३	१०,२१,३४	११,४८,००
भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	**८,१३,३६,८५**	**९,६९,४४,४२**	**१५,८८,७१,८५**	**६,४७,१०,८५**	**८,४९,२१,००**	**९२,४०,००**
चालु	५२,९९,४९	३१,२८,२०	३२,१०,३०	३१,९५,३०	०	१५,००
पूंजीगत खर्च	७,६०,३७,३६	९,३८,१६,२२	१५,५६,६१,५५	६,१५,१५,५५	८,४९,२१,००	९२,२५,००
खेलकुद तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	**०**	**१,४२,८३,००**	**१,६८,७३,००**	**१,६७,००,००**	**१,७३,००**	**०**
चालु	०	४७,०१,४७	४१,२८,८१	४०,६५,८१	६३,००	०
पूंजीगत खर्च	०	९५,८१,५३	१,२७,४४,१९	१,२६,३४,१९	१,१०,००	०
शिक्षा तथा संस्कृती मन्त्रालय	**२,४५,३९,४४**	**२,१२,३३,६९**	**३,५७,६६,५५**	**२,८७,६३,५५**	**६१,८०,००**	**८,२३,००**
चालु	१,३४,२१,९९	९९,५३,६५	१,४८,४९,३२	८६,८५,३२	५३,४१,००	८,२३,००
पूंजीगत खर्च	१,११,१७,४५	१,१२,८०,०४	२,०९,१७,२३	२,००,७८,२३	८,३९,००	०
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	**३,७८,६६,०१**	**४,१८,४०,८७**	**६,४५,६१,००**	**५,३५,२२,००**	**१,०३,३८,००**	**७,०१,००**
चालु	२,७१,४५,२२	२,८७,९१,८०	४,२५,८०,३६	३,३४,६०,००	८४,१९,३६	७,०१,००
पूंजीगत खर्च	१,०७,२०,७९	१,३०,४९,०७	२,१९,८०,६४	२,००,६२,००	१९,१८,६४	०
श्रम तथा यातायात मन्त्रालय	**३०,१५,७०**	**६४,४९,००**	**५७,१४,५०**	**५४,६९,५०**	**५,००**	**२,४०,००**
चालु	२३,३७,२८	४९,०६,५३	४६,४६,००	४४,०४,५०	५,००	२,३६,५०
पूंजीगत खर्च	६,७८,४२	१५,४२,४७	१०,६८,५०	१०,६५,००	०	३,५०
प्रदेश नीति तथा योजना आयोग	**२,२२,६१**	**३,६२,३७**	**४,९५,००**	**४,९५,००**	**०**	**०**
चालु	१,९९,३८	३,२१,३३	४,१५,००	४,१५,००	०	०
पूंजीगत खर्च	२३,२३	४१,०४	८०,००	८०,००	०	०
अर्थ मन्त्रालय-वितिय व्यवस्था तथा ऋण भुक्तानी	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**
अर्थ - आन्तरिक ऋण भुक्तानी	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**
चालु	०	०	०	०	०	०
अर्थ बजेट	**०**	**४७,६२,७४**	**१,७४,२१,१०**	**१,७४,२१,१०**	**०**	**०**
कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत्त सुविधा	**०**	**०**	**११,१०**	**११,१०**	**०**	**०**

शीर्षक	२०८०/८१ को यथार्थ खर्च	२०८१/८२ को संशोधित अनुमान	२०८२/८३ को लक्ष्य	स्रोत		
				प्रदेश सरकार	संघीय अनुदान	
					संघीय	वैदेशिक
चालु	०	०	११,१०	११,१०	०	०
अर्थ - विविध	**०**	**४७,६२,७४**	**१,७४,१०,००**	**१,७४,१०,००**	**०**	**०**
चालु	०	३१,०२,००	१,२४,१०,००	१,२४,१०,००	०	०
पुंजीगत खर्च	०	१६,६०,७४	५०,००,००	५०,००,००	०	०
स्थानीय तह	**१,४०,७९,४५**	**२,२९,०४,७१**	**२,३४,१५,००**	**२,३४,१५,००**	**०**	**०**
स्थानीय तह	**१,४०,७९,४५**	**२,२९,०४,७१**	**२,३४,१५,००**	**२,३४,१५,००**	**०**	**०**
चालु	१,४०,७९,४५	२,२९,०४,७१	२,३४,१५,००	२,३४,१५,००	०	०
जम्मा खर्च	२४,५४,४९,४१	३२,११,१६,३०	४६,९८,३३,५१	३४,२४,६९,५१	१०,८६,२५,००	१,८७,३९,००

लैंगिक उत्तरदायी बजेट अनुसारको व्यय अनुमान

आर्थिक वर्ष २०८२/८३

अनुसूची - ९

(रु.हजारमा)

निकाय	प्रत्यक्ष लाभ	अप्रत्यक्ष लाभ	तटस्थ	जम्मा
२०२ प्रदेश सभा	१५०६०	०	४४४८२४	४५९८८४
२१० प्रदेश लोक सेवा आयोग	१०४९९९	०	०	१०४९९९
२१६ मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय	०	०	३४०००	३४०००
३०१ मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	१९७६००	७००	२७५०००	४७३३००
३०५ अर्थ मन्त्रालय	०	०	२३७४६१	२३७४६१
३०७ उद्योग, वाणिज्य तथा पर्यटन मन्त्रालय	३०८७१७४	०	०	३०८७१७४
३१२ भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	८१८३३१	१९७८२५५	३३५१३	२८३००९९
३१३ ऊर्जा सिँचाई तथा खानेपानी मन्त्रालय	४३४८९९९	७१०००	०	४४१९९९९
३१४ गृह संचार तथा कानुन मन्त्रालय	६४८९९७	०	०	६४८९९७
३२९ वन तथा वातावरण मन्त्रालय	२०२१०३८	२६४५००	९०१००	२३७५६३८
३३७ भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	१५५७५६८५	३११५००	०	१५८८७१८५
३४३ खेलकुद तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	१६७४०००	१३३००	०	१६८७३००
३५० शिक्षा तथा संस्कृती मन्त्रालय	३५७६६५५	०	०	३५७६६५५
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	६४५६१००	०	०	६४५६१००
३७१ श्रम तथा यातायात मन्त्रालय	५५६०५०	१५४००	०	५७१४५०
३९१ प्रदेश नीति तथा योजना आयोग	०	४९५००	०	४९५००
६०१ कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत्त सुविधा	०	१०००	११०	१११०
६०२ अर्थ - विविध	०	०	१७४१०००	१७४१०००
८०१ स्थानीय तह	२३४१५००	०	०	२३४१५००
जम्मा खर्च	**४१,४२,२१,८८**	**२,७०,५१,५५**	**२,८५,६०,०८**	**४६,९८,३३,५१**

संकेत	लैंगिक उत्तरदायी बजेट	रकम	प्रतिशत
१	प्रत्यक्ष लाभ	४१४२२१८८	८८.१६
२	अप्रत्यक्ष लाभ	२७०५१५५	५.७६
३	तटस्थ	२८५६००८	६.०८

द्रष्टव्य : लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट छुट्ट्याईएका आधारहरु

बजेटका प्रत्येक क्रियाकलाप लैङ्गिक दृष्टिले कता उन्मुख छ भनि निर्क्योल गर्न निम्नानुसार वर्गीकरण गरिएको छ :

क) महिलालाई ५० प्रतिशत वा सो भन्दा बढी लाभ पुग्ने क्रियाकलाप — प्रत्यक्ष

ख) महिलालाई २० प्रतिशत वा सो भन्दा माथि तर ५० प्रतिशत भन्दा कम लाभ पुग्ने क्रियाकलाप — अप्रत्यक्ष

ग) महिलालाई २० प्रतिशत भन्दा न्युन लाभ पुग्ने क्रियाकलाप — तटस्थ

उपरोक्तनुसार प्रतिशत निकाल्दा देहायका क्रियाकलापहरुको सूचकहरुका मुल्यांकनका आधारमा प्राप्त हुने नतिजा वमोजिम लैङ्गिक बजेटलाई वर्गीकरण

क. स.	लैंगिक उत्तरदायी बजेट	प्रतिशत
१	योजना तर्जुमा र कार्यन्वयनमा महिलाको सहभागिता	२०
२	महिलाहरुको क्षमता अभिवृद्धि	२०
३	कार्यक्रममा महिलाहरुको लागि लाभ तथा नियन्त्रणमा शुनिस्चितता अन्य लक्षित वर्गका कार्यक्रम समेत	३०
४	महिलाहरुको रोजगारी र आय आर्जन अभिवृद्धि	२०
५	महिलाहरुको समयको प्रयोगमा गुणात्मक सुधार तथा कार्यबोझमा कमी	१०
	जम्मा	**१००**

जलवायु परिवर्तन बजेट अनुसारको व्यय अनुमान

आर्थिक वर्ष २०८२/८३

अनुसूची - १०
(रु.हजारमा)

निकाय	प्रत्यक्ष लाभ	अप्रत्यक्ष लाभ	तटस्थ	जम्मा
२०२ प्रदेश सभा	०	०	४५९८८४	४५९८८४
२१० प्रदेश लोक सेवा आयोग	०	०	१०४९९९	१०४९९९
२१६ मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय	०	०	३४०००	३४०००
३०१ मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	०	०	४७३३००	४७३३००
३०५ अर्थ मन्त्रालय	०	०	२३७४६१	२३७४६१
३०७ उद्योग, वाणिज्य तथा पर्यटन मन्त्रालय	२९५८६७६	२३०००	१०५४९८	३०८७१७४
३१२ भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	८१६१३	५८९०७२	२१५९४१४	२८३००९९
३१३ ऊर्जा सिँचाई तथा खानेपानी मन्त्रालय	१७७७७५३	९४७००	२५४७५४६	४४१९९९९
३१४ गृह संचार तथा कानुन मन्त्रालय	०	०	६४८९९७	६४८९९७
३२९ वन तथा वातावरण मन्त्रालय	२२६१७३८	११३९००	०	२३७५६३८
३३७ भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	०	११९५५००	१४६९१६८५	१५८८७१८५
३४३ खेलकुद तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	०	१७३००	१६७००००	१६८७३००
३५० शिक्षा तथा संस्कृती मन्त्रालय	०	०	३५७६६५५	३५७६६५५
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	४०३१२०	०	६०५२९८०	६४५६१००
३७१ श्रम तथा यातायात मन्त्रालय	०	०	५७१४५०	५७१४५०
३९१ प्रदेश नीति तथा योजना आयोग	०	०	४९५००	४९५००
६०१ कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत्त सुविधा	०	०	१११०	१११०
६०२ अर्थ - विविध	०	७४१०००	१००००००	१७४१०००
८०१ स्थानीय तह	०	२३४१५००	०	२३४१५००
जम्मा खर्च	**७,४८,२९,००**	**५,११,५९,७२**	**३४,३८,४४,७९**	**४६,९८,३३,५१**

संकेत	जलवायु परिवर्तन बजेट	रकम	प्रतिशत
१	प्रत्यक्ष लाभ	७४८२९००	१५.९३
२	अप्रत्यक्ष लाभ	५११५९७२	१०.८९
३	तटस्थ	३४३८४४७९	७३.१८

संघीय अनुदानका वैदेशिक अनुदान तथा ऋण सारांश

आर्थिक वर्ष २०८२/८३

अनुसूची - ११
(रु.हजारमा)

दातृ संस्था	जम्मा	अनुदान					वैदेशिक ऋण			
		जम्मा	नगद	सोझै भुक्तानी	शोधभर्ना	वस्तुगत	जम्मा	नगद	सोझै भुक्तानी	शोधभर्ना
बहुपक्षिय	**१,५२,१२,००**	**५५,८८,००**	**१९,६८,००**	**५,००**	**३६,१५,००**	**०**	**९६,२४,००**	**०**	**१,००**	**९६,२३,००**
ए डि बी	**२,४५,००**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**२,४५,००**	**०**	**१,००**	**२,४४,००**
ए डि बी	२,४५,००	०	०	०	०	०	२,४५,००	०	१,००	२,४४,००
आई डी ए (वर्ड बैक)	**१,२७,८६,००**	**३५,४६,००**	**०**	**०**	**३५,४६,००**	**०**	**९२,४०,००**	**०**	**०**	**९२,४०,००**
आई डि ए	९२,४०,००	०	०	०	०	०	९२,४०,००	०	०	९२,४०,००
वर्ल्ड बैक - ट्रष्ट कोष	३५,४६,००	३५,४६,००	०	०	३५,४६,००	०	०	०	०	०
यु एन	**१९,७३,००**	**१९,७३,००**	**१९,६८,००**	**५,००**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**
यु एन - जी इ एफ	१०,६७,००	१०,६७,००	१०,६७,००	०	०	०	०	०	०	०
डब्लु एफ पी	५,००	५,००	०	५,००	०	०	०	०	०	०
जि सि एफ / एफ ए ओ	९,०१,००	९,०१,००	९,०१,००	०	०	०	०	०	०	०
एस.इ.एस.पी.	**२,०८,००**	**६९,००**	**०**	**०**	**६९,००**	**०**	**१,३९,००**	**०**	**०**	**१,३९,००**
एस.इ.एस.पी.	२,०८,००	६९,००	०	०	६९,००	०	१,३९,००	०	०	१,३९,००
द्विपक्षीय	**८,५५,००**	**८,५५,००**	**८,५५,००**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**
स्वीट्जरल्याण्ड	**८,५५,००**	**८,५५,००**	**८,५५,००**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**
स्वीट्जरल्याण्ड-एस डी सी	८,५५,००	८,५५,००	८,५५,००	०	०	०	०	०	०	०
संयुक्त कोष	**२६,७२,००**	**२६,७२,००**	**६,९६,००**	**०**	**१९,७६,००**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**
संयुक्त कोष	**२२,००**	**२२,००**	**२२,००**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**
जेफम्याट	२२,००	२२,००	२२,००	०	०	०	०	०	०	०
गाभी	**६,७४,००**	**६,७४,००**	**६,७४,००**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**
गाभी	६,७४,००	६,७४,००	६,७४,००	०	०	०	०	०	०	०
दाताको संयुक्त कोष	**१९,७६,००**	**१९,७६,००**	**०**	**०**	**१९,७६,००**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**
दाताको संयुक्त कोष	१९,७६,००	१९,७६,००	०	०	१९,७६,००	०	०	०	०	०
कुल जम्मा	**१,८७,३९,००**	**९१,१५,००**	**३५,१९,००**	**५,००**	**५५,९१,००**	**०**	**९६,२४,००**	**०**	**१,००**	**९६,२३,००**

दिगो विकास लक्ष्य संकेतका आधारमा विनियोजित रकम

आर्थिक वर्ष २०८२/८३

अनुसूची - १२
(रु.हजारमा)

दिगो विकास संकेत	दिगो विकास लक्ष्य	रकम	प्रतिशत
०	सांकेतीकरण नगरिएको	६५१५२७५	१३.८७
१	गरिबीको अन्त्य	१४६९६५२	३.१३
२	शून्य भोकमरी	१०८७२६६	२.३१
३	स्वस्थ जीवन	७९५७०७०	१६.९४
४	गुणस्तरीय शिक्षा	३०२८८५५	६.४५
५	लैङ्गिक समानता	१३५००	०.०३
६	दिगो सफा पानी तथा सरसफाइ सेवा	८५४७४५	१.८२
८	समावेशी आर्थिक वृद्धि तथा मर्यादित काम	४५१५९६२	९.६१
९	उद्योग, नवीन खोज र पूर्वाधार	१७५५८४९१	३७.३७
१०	असमानता न्यूनीकरण	१२३९८६४	२.६४
११	दिगो शहर र वस्तीहरू	१००५००	०.२१
१२	दिगो उपभोग तथा उत्पादन	४०४३७	०.०९
१३	जलवायु परिवर्तन अनुकुलन	२१२०७३८	४.५१
१५	भूसतह स्रोतको उपयोग	३०३०००	०.६४
१७	दिगो विकासका लागि साझेदारी	१७७९९६	०.३८
	कुल जम्मा	**४६,९८,३३,५१**	**१००**